

*Oslofjordens
Friluftsråd*

Siden 1933

Året 2022

90 år som vakthund for fjorden

I 2023 er det 90 år siden Oslofjordens Friluftsråd ble stiftet. Målet den gangen var å sikre mulighet for friluftsliv langs fjorden. I 1933 stod både arbeid mot forurensning og sikring av områder på dagsorden. Og det gjør det fortsatt. Helhetlig tiltaksplan for Oslofjorden er et viktig skritt på veien mot å løse dagens utfordringer, men det holder ikke med planer, det må handles. I OF har vi det siste året lagt vekt på å spre kunnskap om hva som nå må gjøres for å få Oslofjorden frisk igjen. Spesielt har vi vært opptatt av å få effektive løsninger for rensing av avløp. Her har kommunene rundt fjorden et særskilt ansvar.

At vi etter 90 år arbeider med de samme problemstillingene, som ved stiftelsen, betyr ikke at OF har gjort en dårlig jobb. Tvert imot. Uten vårt arbeid for å sikre områder for friluftslivet hadde det ikke vært grunnlag for å etablere de to marine nasjonalparkene Ytre Hvaler og Færder. Vårt utrettelige arbeid med å følge opp kommunale planer og påpeke ulovlige tiltak i strandsonen har bidratt til å hindre videre nedbygging. Spesielt hyggelig var det også at vi sammen med DNT Oslo og Omegn og Sparebankstiftelsen DNB fikk sikret Lågøya for allmenheten.

I denne årsrapporten har vi samlet noen smakebiter fra OFs 90-årige historie. Vi var det første friluftsrådet og er fortsatt det største. Selv om kommunene nå har fått, og tatt, et mye større ansvar for å sikre natur og friluftsliv, trengs det fremdeles en vakthund for fjorden. Det skal OF fortsette å være.

Øivind Sjuls, styreleder

FORSIDEBILDET Mange forbinder makrellterna med sol og sommer i Oslofjorden. Makrellternebestanden har de siste årene gått sterkt tilbake. Rundt Skagerrak er nedgangen estimert til litt over 80 % for perioden 1986–2013. Arten er oppført på rødlista som sterkt truet. Vi synes terna er et godt symbol på Oslofjorden og utfordringene fjorden har.

Friluftslivets vokter

90 år i fellesskapets tjeneste	4
Uttalelser for friluftslivet	8
Helhetlig tiltaksplan for Oslofjorden	10
Nullfiskeområder og hummerfredning	12
Strandsonen	12

For friluftslivet

Lågøya: En øy for friluftslivet	14
Strandrydding og marin forsøpling	16
Innsats for en ren og livskraftig fjord	18
• Kartlegging og rydding av isopor (EPS)	18
• Bølgen	19
• Stillehavsøsters	19
• Båtvrak	20
• Rydd Norge	20
• Plastforsøpling langs urbane elver	21
Skjærgårdstjenesten 30 år: Til lands og til vanns	22
Skjærgårdstjenesten	24
Tilrettelegging for friluftslivet	26
• Rett ut kajakk	28
• Vimpel	28
• Kulturlandskapsskolen	29
Kystled 25 år: Nye muligheter for friluftsliv	30
Kystled	34

Aktivering og folkehelse

Når himmelen er klasseromstaket	40
Mer uteskole og nye trender i skolen	44

Organisasjon

Styrets beretning	46
Regnskap og balanse	48
Noter	50

Utgitt av: Oslofjordens Friluftsråd (OF) mars 2023

Foto: Alle bilder er tatt av OF om ikke annet fremgår av bildeteksten

Tekst: All tekst er produsert av eller for OF. Sitat og faktaopplysninger har kildehenvisning.

Kopiering: Det er lov å gjengi innholdet i denne publikasjonen, men OF skal krediteres. Det er ikke lov å redigere tekst eller bilder som gjør at fakta eller utsagn mister sin sammenheng. Bilder som ikke er tatt av OF kan ikke gjengis uten godkjenning.

SNORKLING VED LÅGØYA Vannet var klart med god sikt og fine farger, men fjordens utfordringer var også lett synlig. Fjorden sliter med alt for mye nitrogen og fosfor, og tang og annet liv dekkes av såkalt lurv. Dette er hurtigvoksende trådalger som elsker mye gjødsel. Lurven kveler alt annet liv og det haster med å få på plass tiltak som stopper overgjødslingen! Flere steder vokser lurv på sagtang, og vil etter hvert ta livet av den. Skal vi få bukt med problemet, må avløp som ender i fjorden renses for nitrogen og avrenning fra jordbruket må reduseres.

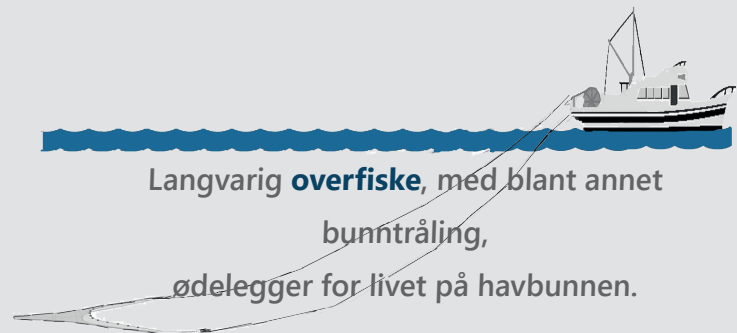
Den økologiske tilstanden i Oslofjorden er under sterkt press. Det er tre hovedårsaker til dette:

Forurensning fra landbruk, avløp og industri, med for stor **tilførsel av næringsstoffene nitrogen og fosfor** samt ulike miljøgifter.

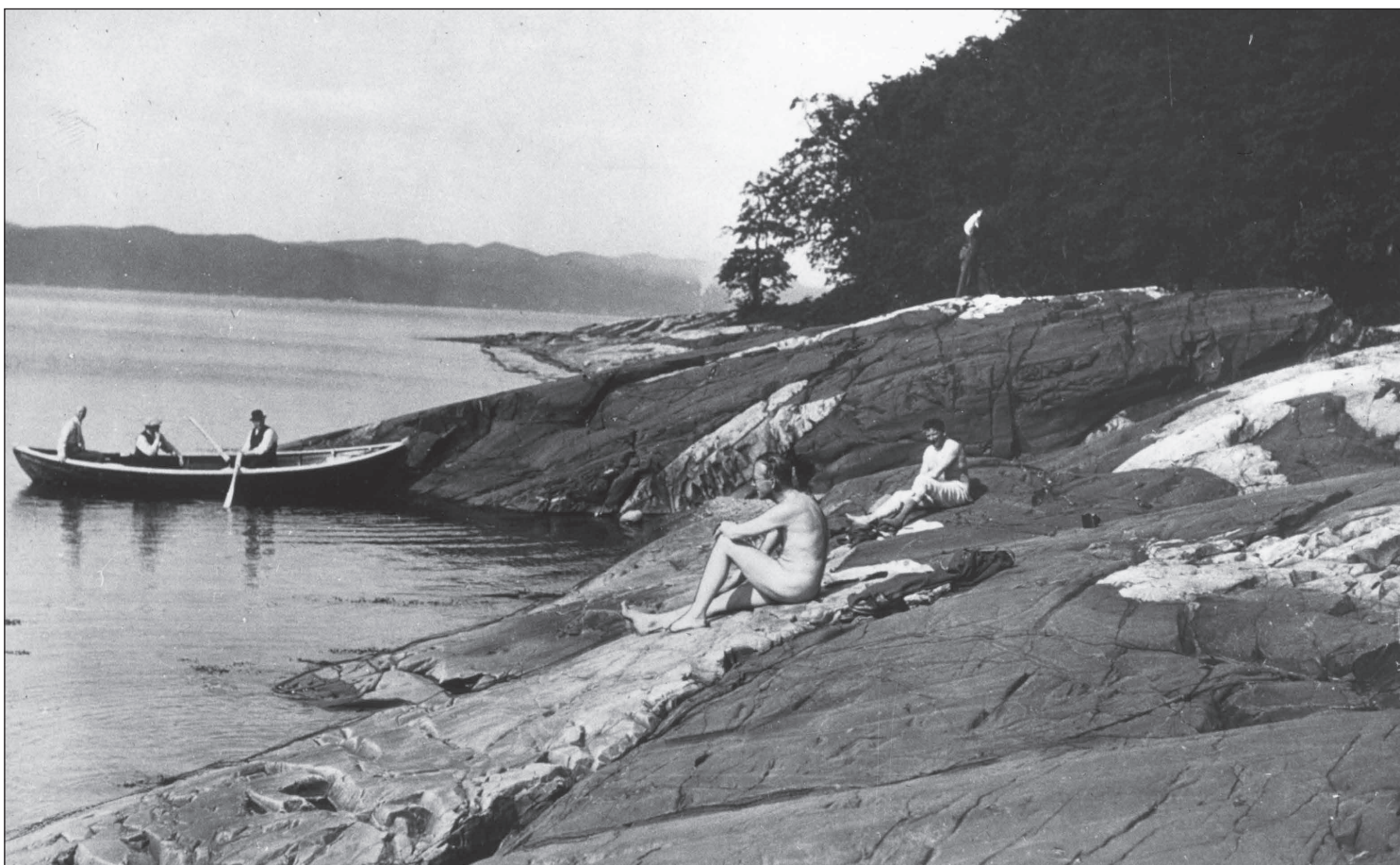

Bygging i strandnære områder stenger allmenheten ute fra friluftsliv og gir økt belastning på økosystemene.

Langvarig **overfiske**, med blant annet bunntråling, ødelegger for livet på havbunnen.

Kilde: Miljødirektoratet

”PRØVEBADING” OFs styre ”prøvebader” Mølen, det aller første friområdet som friluftsrådet fikk sikret i 1934. På land sitter Lars Vogt (som senere la ut kr. 6000 av egen lomme for sikring av Ranvikholmen), og første styreleder, Holger Kofoed. Siden den gang har flere hundre friområder blitt sikret for fremtidens friluftsliv.

Oslofjordens Friluftsråd:

90 år i fellesskapets tjeneste

Hva har Lågøya, Mølen, Ommen og store områder på Hvaler til felles? De er eksempler på de 20 000 dekalene med friområder som Oslofjordens Friluftsråd har sikret gjennom utrettelige arbeid i 90 år.

Tekst: Anna Blix
Frilansjournalist

Seinvinteren 2022 dukket det opp noen kryptiske annonser for hytter til salgs en kort offentlig båtturn fra Aker brygge. For oss som blir leie av vinteren halvveis uti januar, som lever for de lange sommerdagene der vi kan ligge på svaberg, grave i sand i vannkanten, la oss frydefullt skremme av krabbenes skarpe klør og studere sjøstjernes tentakler, var dette spennende informasjon. Kunne det være mulig også for en liten byrotte å få seg et eget lite, sommerparadis?

Ved nærmere ettersyn viste det seg å være Circle Ks ansattparadis, Lågøya, med 21 hytter som var lagt ut til høystbydende. Hyttene, som på ingen måte var store, hadde en prisantydning på mellom 3 og 10 millioner kroner. Altså ikke noe jeg eller de fleste andre Oslofjord-beboere har råd til å skaffe oss, og den svakt spirende drømmen om en hytte nær sjøen med enkel kollektivtilgang fra Oslo var det bare å slå ihjel med det samme.

FAKTA: Hva er et **sikret** friluftslivsområde?

Sikring av områder for friluftsliv innebærer at det offentlige skaffer seg råderett over arealer. Dette kan gjøres enten ved at et område kjøpes (erverv), at det inngås evigvarende avtale om bruk og tilrettelegging av arealet eller at grunneier vederlagsfritt gir fra seg areal.

En øy til fellesskapet, ikke til noen få

Stor var derfor lykken da det noen måneder seinere kom beskjed om at Sparebankstiftelsen DNB hadde kjøpt hele Lågøya, og at den i samarbeid med DNT Oslo og Omegn og Oslofjordens Friluftsråd skulle åpnes for friluftsliv og ferdsel for alle. Nå vil mange flere få glede av denne perlen av en øy, full av rødlistede arter, svaberg og bademuligheter. Prislappen endte på 130 millioner kroner. Å sikre at Lågøya blei oppkjøpt til allmenhetens beste, er det siste store av en lang rekke oppkjøp Oslofjordens Friluftsråd har vært med på i sin 90-årige historie.

En stinkende sommer var utslaget

OF blei stifta etter den lange, varme sommeren i 1932. Strendene var fulle av folk som ville slikke sol og kjøle seg ned i det deilige, varme vannet. Problemet var bare at varmen og en vind opp fra sør som aldri snudde, gjorde at Oslos søppelplass Langøyene lå som "en esende stinksopp i sommervarmen", som det beskrives i skriftet som blei utgitt til friluftsrådets 25-årsjubileum i 1958. I tillegg blei kloakken sluppet rett ut i fjorden. Private landeiere gjerdet inn strandområdene sine, og det blei færre steder der folk flest kunne bade. Avfalls- og kloakkproblemet kombinert med økt ønske om fjordliv gjorde at man skjønnte at det var behov for en organisasjon som fremmet det beste for folk flest, nemlig offentlig tilgjengelige løsninger for fellesskapet, ikke private interesser og eiendommer for de bemedlede få.

En av initiativtakerne bak stiftinga av OF, Holger Kofoed, skreiv i Tidens Tegn i 1933 at:

"Nu har vi sett nok av eksempler på, at stranden lukkes, ved at private benytter sin eiendomsrett til utstyknig til mindre og større tomter, hvilket atter betyr helt avvisning av uvedkommende. ... Mange kommuner har på disse måter mistet store muligheter for den del av sin befolkning som ikke bor ved stranden."

Og med dette blei OF startet av 18 landkommuner, 7 byer, 1 fylke, 83 friluftsansjoner og 64 velforeninger. Allerede etter et par måneder hadde OF sikra seg en av fjordens virkelige perler, øya Mølen utenfor Hurumlandet på 230 mål. Øya var stort sett tilgjengelig for båtfolket, som var en viktig del av OFs målgruppe. Men ikke alle hadde egen båt, og da OF også tidlig sikra tilgjengeligheten til Ommen på Nesodden fikk folk virkelig se hva friluftsrådet kunne gjøre. Nesoddbåten gikk innom dette området med både svaberg og små sletter, og området blei raskt folksomt etter at OF hadde gjort det tilgjengelig.

Fra Paradisbukten. Slike plasser finnes det altfor få av i Oslofjorden.

Oslofjordens STRANDPROBLEM.

Et Oslofjordens friluftsråd.

Av
HOLGER KOFOED.

Det er vel helt overflødig å gi den del av sin befolkning som ikke nogen fremstilling av den nuværende voldsomme søkning til alt som øier og strand heter. Søknin-gen kommer dels innenfra land, fra folk som vil ha bade- og båtplas-ser, dels fra sjøen, fra folk som vil ankre op eller legge til land fra seil-, motor- og robåter.

Dersom nogen skulde være ube-kjent med den veldige kraft i den-ne søkning til fjorden, henviser jeg vedkommende til å ta sig en tur med en fjordbåt eller en tur langs stranden en søndag i pent vær, og han vil bli overbevist. Det er en veldig mulighet for å kunne glede tusener ved den rikt utstyrte strand Oslofjorden har, og det vil være en like stor forbyrteelse ikke å sørge for at denne mulighet nyttes.

Nu har vi sett nok av eksem-pler på, at stranden lukkes, ved at private benytter sin eiendomsrett til utstyknig til mindre og større tomter, hvilket atter betyr helt avvisning av uvedkommende.

Sådan som lovgivning og ord-ningen nu er, er de private i og for sig ikke å demme. Årsakene til at dierne ofte må handle sådan kan også lett forklares ut fra de mange nordentlige feriefolk, som ødeleg-

den del av sin befolkning som ikke selv bor ved stranden. For sent har man innsett hvad kommunal-politikken her har forsett ved ikke å sikre sig strand, og i dyre domme må man nu ta igjen noget av det forsømte. Man stiller nu krav til kommunene utover langs Oslofjorden om adgang til strand — men for disse er det ikke så morsomt å påta sig utgifter til erhvervelse av strand, når det fører til at disse strandsteder i næste nu blir fyllt op med biler og folk innenfra Oslo-kanten, og stranden be-slaglagt av båter sammesteds fra. Dette fordi der er så få ledige punkter igjen.

Og jo mere de mange sjøelske-re ser at stranden lukkes, desto hissigere må disse gå på for å søke å sikre sig en strand ved privat beslagleggelse. Hvis intet skjer, kan sellere, roere og motorbåtene se den tid i møte, da de i hele Oslofjorden neppe får nogen friplass til ankring med handgangsmulighe-ter. Og badende vil bare få nogen få overbefolkede knauser til badning foruten de kostbare bade-etablissementer. Og sjøtuister, som gjerne vil slå telt for en natt eller to på land, vil ikke kunne få

Jeg tillater mig derfor å fore-slå at de store seiler-, roer- og mo-torbåt-, bade- og feriekolonitorgani-sasjoner opnevner representanter til et møte sammen med represen-tanter, opnevnt av fylker og byer og iallfall endel av herredene langs Oslofjorden. Disse velger et råd, som vi for eksempel kaller Oslo-fjordens fellesråd, som utarbeider forslag til en sanfvet oversikt over strand ønskelig for erhvervelse til fritt bruk i Oslofjorden, idet man tar hensyn til kravene:

- Til badning.
- Til båt plasser.
- Til ankerplasser.
- Til telting (også for sport og spillere).
- Til regattaer, kappninger etc.
- Til feriekolonier.

Dernest går rådet sammen med byer og herreder om å realisere erhvervelsen og planlegge passet av disse plasser, idet man da også bør kunne gjøre regning med til-skudd av private midler, da mange private med entusiasme vil bidra til realisasjonen av en stor plan i denne retning, derom føler jeg mig overbevist. Man kan så slå sig sammen om en felles opsyns-tyndighet for den del av disse strand-steder, som ikke må ha spesielt til-syn.

Det skulde være av interesse å høre om en eller annen av de store organisasjoner vilde ta saken om

Ny amerikansk luftskibs-katastrofe?

„Akron“s søsterskib „Macon“ ødelegger roret på prøvetur.

New York, 13. juli.

Fra Frankfort i Michigan med-deg at marinens luftskib „Macon“ som er ute på en 48 timers prøvetur: har telegraferet at roret ikke lenger funksjonerer.

„Macon“ er av samme type som det forliste luftskib „Akron“.

Tragedien opklart.

Kaare Paulsens lik også funnet.

Han var stuft oerende av ut-mattelse og var blitt ligdende i et søkk.

Nu er også student Kaare Paulsens lik funnet ved Elgsjøtangen og hele den grufule tragedie som fant sted i januar på Dovre er opklart. To Kvinnedøler, Olaf Tvedt og Ole Moen, som har deltatt i letingen efter de to forsvunne studenter, kom igår ned til baneformann Øvergaard's hus på Drivstua og fortalte

OSLOFJORDENS STRANDPROBLEM

Tilgangen til fjorden var bekymringsverdig allerede på 1930-tallet. Om fremsynte herrer den gang ikke hadde handlet, ville fortettinga i fjorden vært enda verre enn den er i dag.

Tidens Tegn juni 1933.

OSLOFJORDENS MILJØTILSTAND

har vært viet oppmerksomhet helt fra OF blei stiftet.

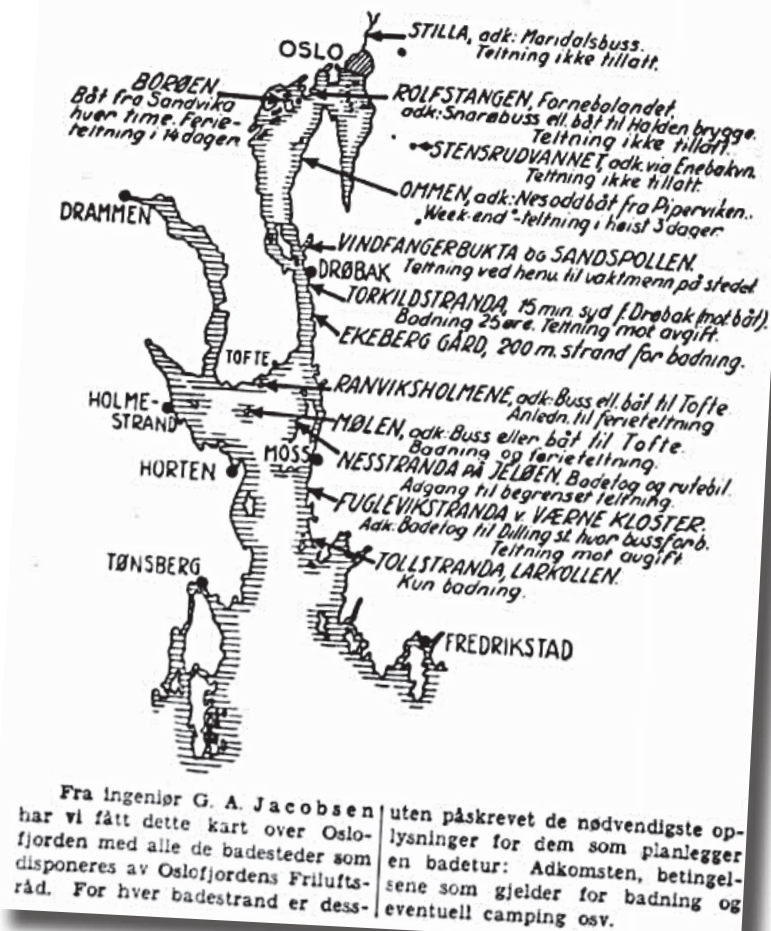
Aftenposten 10. desember 1935

Oslofjordens Friluftsråd tilegnet.

— Husk nå på at du ikke må trekke i snoren, pappa er ute og bader på Bygdøy.

Friluftsrådets badesteder.

MOMENTUM Allerede i løpet av det tre første årene var mange nye områder under friluftsrådets disposisjon. Aftenposten 11. juli 1936

Å sikre seg en holme før en fabrikkeier får den

Et av stedene der OF har sikret mange områder, er Hvaler. Her sørget lokale krefter på 50-tallet for at vi i dag kan nyte mange store felles friområder. På Hvaler var det en lokal friluftsnemnd med en ivrig formann, som slo seg sammen med lensmannen og det som da het formannskapssekretær, tilsvarende rådmann i dag. De snuste opp saker der for eksempel fabrikkeiere fra Oslo var i kontakt med grunneiere for å kjøpe en holme for å bygge seg en fritidsbolig, og sørget for at friluftsrådet fikk kjøpe holmen i stedet, som sikret offentlig tilgjengelighet til holmen istedenfor at den blei privatisert.

Viktig samarbeid med kommunene

I mange år var det Oslofjordens Friluftsråd og andre frivillige som sørget for at mange områder blei tilgjengelige, istedenfor å bli bygget ned med private hytter og sommersteder. Kommunene var en viktig del av friluftsrådet, og bidro til at mange steder blei sikret, både gjennom regelverk og økonomiske bidrag. Kommunene kunne bruke den midlertidige strandloven fra 1937 til å ekspropriere strand, og gjennom bygningsloven bestemme hvor det skulle bygges og hva som skulle ligge ubebygget. Et eksempel på det unike kommunesamarbeidet er et stort bade- og campingområde i Ula, som Tjølling kommune sikret sammen med de tre nabokommunene Larvik, Sandar og Sandefjord.

Staten kommer inn – men det er ikke nok

Etterhvert kom staten inn i bildet, både i arbeidet med å sikre områder, og gjennom å gjøre regelverket strengere. I 1965 blei forbud mot bygging i strandsonen innført, og det gjorde det blant annet lettere for friluftsrådet å få avtaler med flere grunneiere på steder som Hvaler.

Etter 90 år kan Oslofjordens Friluftsråd være godt fornøyd med å ha gjort over 20 000 dekar friområder tilgjengelige for allmenheten, med Lågøya som den foreløpig siste store perlen i rekken av områder som alle nå kan nyte en varm sommerdag. Den enorme summen prislappen endte på, viser hvor stor verdi friluftsliv og natur har for den voksende befolkninga i fjorden vår. Til sammenligning er det i 2023 bare 20 millioner til statlig sikring av områder på statsbudsjettet. Det viser også hvor viktig det fremdeles er at vi har Oslofjordens Friluftsråd og andre frivillige stiftelser og organisasjoner, i 90 år til og enda lenger inn i framtida.

EN KRONA pr. funksjonær. I starten var private bidrag avgjørende. I 1935 sto det: "(...) man har drevet kraftig propaganda i forbindelse med innsamlingen "1 krone pr. funksjonær" (...) og i årsberetningen for 1936 fremgår det at ordningen framskaffet 12 217 kroner, eller over halvparten av alle inntektene det året.

Øen Mølen i Oslofjorden

tilsalgs. Et deiligere sommersted finnes neppe i hele fjorden. Øen som er kjent for sin vidunderlige natur og enestående vegetasjon, vil kunne naturfredes. Egner sig også udmerket til jaktpark, hvor man med departementets dispensasjon kan jage og drive hundedressur året rundt. I tidligere år har der således været holdt fasaner, og øen var rik på ville kaniner. For minimale omkostninger kan anlegges god båthavn. Øen er antagelig på ca. 240 mål. Pris kr. 20,000.00. Overdragelse kan finne sted ved kjøp av aktiene i det nuværende selskap. Nærm. opplys. ved overrettssakf. Hans Aasnæs, Stortingsgt. 18, III, Oslo. Tølf. 27365.

ANNONSE Et deiligere sommersted finnes neppe i hele fjorden.

Aftenposten, april 1934.

Kjøpet av Mølen iorden.

Oslo bevilger 9000 kroner.

Formannskapet bevilget onsdag et bidrag på kr. 9000 til Oslo-fjordens friluftsråd til erhvervelse av øen «Mølen» i Oslofjorden. Erhvervelsen vil da være sikret, idet Horten og Drammen hver har bevilget et bidrag på kr. 4500. Forutsetningen fra Oslos side er at friluftsrådet administrerer øen, gir publikum adgang til den og sørger for ordnet forhold og videre at Oslo ikke kommer til å utrede nogen driftsutgifter i den anledning.

FØRSTE OMRÅDE kjøpt opp,

Aftenposten mai 1934.

PÅ JAKT ETTER NYE FRIOMRÅDER OFs styre med inviterte gjester klare for befarig. Ganske sikkert var de på utkikk etter nye områder som kunne sikres, enten ved avtaler eller oppkjøp, og bli nye friområder. Fra OFs arkiv, årstallet er ukjent.

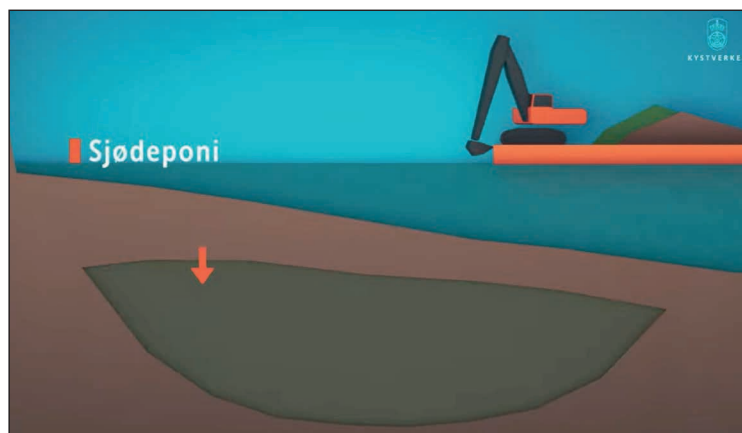
Uttalelser for friluftslivet

Vi bruker mye tid på å følge opp ulike planprosesser i våre medlemskommuner. Vårt hovedfokus er å ivareta viktige friluftslivs- og naturverninteresser i strandsonen.

Gjennom året har vi kommet med 63 innspill og kommentarer til ulike høringsforslag, blant annet:

Kommune- og kommunedelplaner

Mange kommune- og kommunedelplaner er rullert. Vi har gjennomgått 22 planforslag og kommet med kommentarer til endringsforslag i arealplanene som berører viktige friluftslivs- og naturverninteresser. Vi har påpekt viktigheten av at kystkommunene rundt Oslofjorden, innenfor alle plannivåer, kommer i gang med innsatsområder og tiltak som inngår i Helhetlig tiltaksplan for Oslofjorden. Dette er svært viktig for å bedre Oslofjordens miljøtilstand og fjordens friluftsmuligheter.

SKADE PÅ ØKOSYSTEMET? Ifølge NIVA er fysiske inngrep og forstyrrelser, såkalte hydromorfologiske endringer i havbunn og strandsoner, noe av det som kan gi størst skade på økosystemene. Skjermdump video, Kystverket.

GODT SYNLIG 66 til 91 vindkraftverk med en totalhøyde på 260-340 meter er et stort inngrep som bør konsekvensutredes nøye. (Illustrasjonsfoto)

Stor båthavn ved verneområde

Ved Bokerøya, sør for Svelvik i Drammen, planlegges en småbåthavn for inntil 1000 båter. I vårt innspill til planoppstart påpekte vi at dette vil medføre et stort inngrep i et område med viktige naturverdier, blant annet en sjørrerbekk, ålegressenger og rasteområde for våtmarksfugler. En så stor småbåthavn påvirker også et område mye større enn selve planområdet. Vi påpekte også at planene må sees i sammenheng med at det allerede er ferdig regulert et stort antall båtplasser lenger sør, ved Nordre Jarlsberg brygge, der det er mange ledige plasser.

Lokale forskrifter om fartsgrenser for fritidsfartøy

En rekke kommuner har hatt høringer knyttet til forskrifter om fartsgrenser for fritidsfartøy i kommunenes sjøområder. Bakgrunnen er at eksisterende forskrift ble opphevet 01.01.2022 som følge av ny havne- og farvannsløp. OF påpekte at det uklare trafikkbildet på sjøen, med ulike aktiviteter på vannflaten, har skapt mange farlige situasjoner de siste årene. Flere kommuner fulgte opp dette og strammet inn fartsbestemmelsene, slik at det ble 5 knop flere steder innenfor 200-300 meter fra land.

Larvik: Uttalelser og prosessendringer
 Halden: Uttalelser og prosessendringer

Halden: Uttalelser og prosessendringer
 Halden kommune: Kommunedelplan for idrett og fysisk aktivitet 2023 - 2034. OFs kommentarer

Frogn: Uttalelser og prosessendringer
 Frogn: Kommunepålegg om kulturdelplan for Frogn kommune. Kommentarer

Oslofjordens friluftsråd: Rapport om miljøtilstanden i Oslofjorden

Oslofjordens friluftsråd: Rapport om miljøtilstanden i Oslofjorden

Oslofjordens friluftsråd: Rapport om miljøtilstanden i Oslofjorden

PÅ NETT Alle uttalelser legges ut på nettsidene, oslofjorden.org

Hva kan og bør kommunene gjøre?

Sett Oslofjorden på dagsorden

- Ta inn Helhetlig tiltaksplan i alle kommunale planprosesser
- Gå sammen om innspill til nasjonal politikk
- Ta Oslofjorden inn i skolen og skolene ut i fjorden

Ta vare på miljøet

- Oppgrader avløpsnett og renseanlegg - tenk stort og sirkulært
- Registrer og ta vare på elver, bekker og våtmarksområder
- Følg opp avrenning fra landbruk og andre inngrep
- Legg til rette for effektiv innsamling av søppel og båtseptikk

Legg til rette for friluftslivet

- Sikre strandarealer for allmenheten – lag gode reguleringsplaner og følg dem
- Styrk innsatsen for tilrettelegging og skjøtsel
- Legg til rette for et godt samarbeid med frivillig sektor

PARTIPROGRAM Partiene ble oppfordret til å få på plass tiltak for å redde Oslofjorden. Mange lokalgrupper ønsket besøk. Tema var fjordens tilstand og hva OF mener bør gjøres. Fra Powerpoint-presentasjon.

Vindpark i Skagerrak

Det planlegges en 201 km² stor vindmøllepark, med 66 til 91 vindkraftverk med en totalhøyde på 260-340 meter, på svensk side av Oslofjorden. I et innspill til Miljødirektoratet påpekte OF at området er særlig verdifullt og sårbart, med nærhet til fem marine nasjonalparker og en rekke verneområder. Dagens kunnskap om effektene av vindmøller til havs er mangelfull, og det er umulig å forutsi den samlede effekten et havvindanlegg har på natur og dyreliv. OF understreket at konsekvensene av den planlagte vindmølleparken må utredes grundig i et helhetlig, økologisk perspektiv og at avbøtende tiltak må synliggjøres.

Etablering av sjøbunnsdeponi

– Møkkalasset og Svaleskjær, Hvaler kommune

Miljødirektoratet ga i 2014 tillatelse til å etablere et sjøbunnsdeponi ved Møkkalasset og Svaleskjær i forbindelse med utbedring av farleden til Borg havn. Sammen med FNF Østfold gikk OF imot at tiltaket skulle få tillatelse, og påklaget også vedtaket til departementet. I forbindelse med søknad til Hvaler kommune om rammetillatelse for å starte opp tiltaket, sendte OF en uttalelse der vi viser til "Helhetlig tiltaksplan for Oslofjorden". Ifølge NIVA er fysiske inngrep og forstyrrelser, såkalte hydromorfologiske endringer i havbunn og strandsoner, noe av det som kan gi størst skade på økosystemene. OF mener at ny kunnskap om tilstanden i fjorden og årsakene til den, tilsier at det ikke bør gis rammetillatelse til å iverksette deponering av masser i sjø. Vår anbefaling er at hele prosjektet gjennomgås på nytt i lys av miljøtilstanden i Oslofjorden og Helhetlig tiltaksplan for Oslofjorden. Hvaler kommune valgte å si nei til søknaden.

Som høringsinstans

er OF en av få instanser som ser fjorden uavhengig av kommune- og fylkesgrenser. OF peker på at tilgang til uberørt natur, badestrender, båtutfarts-områder, turstier og enkel tilrettelegging er blant de viktigste tiltakene for å bedre folkehelsen.

Med Oslofjorden

i krise har også vern av natur og tiltak for å bedre miljøtilstanden blitt kritisk å få på plass, og påpekes i nesten alle uttalelser.

Innspill til politiske partiprogrammer

OF har sendt innspill til alle de regionale og lokale partiene i forbindelse med programarbeidet før lokalvalget i 2023. Vi oppfordret til å gjøre en innsats for fjorden. Spesielt ba vi partiene om å satse mer på avløpsnett og renseanlegg.

FAKTA

Ny kunnskap viser at det er en klar **overkonsentrasjon av nitrogen** i Ytre Oslofjord.

Tilførsel kommer fra **nasjonal aktivitet:**

43

prosent

Avrenning fra jordbruk

34

prosent

Avløp

14

prosent

Bakgrunns-avrenning

Basert på denne informasjonen har Miljødirektoratet signalisert overfor statsforvalterne at kommunene med utslipp til Ytre Oslofjord må forberede seg på krav om nitrogenfjerning. Kilde: Miljødirektoratet

Oslofjordrådet

består av representanter for kommunene og fylkeskommunene rundt fjorden, inkludert ordførere fra kyst- og innlandskommuner fra begge sider av fjorden. Statsforvaltere og OF deltar også.

Helhetlig tiltaksplan for Oslofjorden

I 2021 la regjeringen frem en plan med 63 tiltak for å redde Oslofjorden, og fordelte ansvaret mellom stat, fylke og kommuner. I september kom Miljødirektoratets første rapport om gjennomføringen.

OF har fulgt arbeidet med **Helhetlig tiltaksplan for en ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv tett**. Vi kom med flere innspill til Miljødirektoratet underveis i prosessen og har spredt informasjon om tiltakene og begrunnelsen for dem. I april ble det ansatt en egen prosjektleder for å lede dette arbeidet. I juni sendte vi brev til alle de politiske partienes lokallag i kommuner og fylker, med innspill til deres programmer foran valget i 2023. Hovedbudskapet var at kommunene må ta ansvar for å følge opp sin del av tiltaksplanen. Brevet ble fulgt opp med flere møter med partienes programkomiteer, i tillegg til møter med andre engasjerte lag og foreninger.

Oslofjordrådet

Oslofjordrådet ble opprettet som en samhandlingsarena for å sikre tiltakenes lokale og regionale forankring og fremdrift. Deltakerne er fylkesmiljøvernsefene hos statsforvalterne på begge sider av fjorden, fylkesordførere og et utvalg ordførere. I tillegg har også OF en plass her.

Oslofjordrådet ledes av klima- og miljøministeren.

Det skal samles hvert år, i hvert fall frem til 2026, for å utveksle erfaringer og vurdere status og fremdrift for de ulike tiltakene. Rådet skal fungere som en "revisor" for gjennomføring av tiltakene listet opp i tiltaksplanen. Den første rapporten om gjennomføring av tiltak ble levert til rådet i september 2022.

Nitrogenrensing og regulering av høstpløying

De to viktigste tiltakene for å løse problemet med

overgjødsling av fjorden, er rensing av nitrogen fra kommunale avløp og reduksjon av avrenning fra jordbruket. I indre fjord renses det for nitrogen, mens det i ytre fjord er 52 rensanlegg uten nitrogenrensing. Miljødirektoratet

har gjennom statsforvalterne varslet alle kommunene om at de vil bli pålagt nitrogenrensing. Høsten 2022 kom også et forslag til et nytt avløpsdirektiv fra EU på høring. Her legges det opp til strengere krav enn det norske myndigheter hittil har lagt til grunn. Viken fylke har innført en 40/60 regel for pløying av jord om høsten, dvs. at maksimalt 40 prosent kan ligge uten plantedekke. Det er prosesser i gang også i de andre fylkene for å innføre tilsvarende reguleringer.

Rapport om gjennomføring av tiltaksplanen

Miljødirektoratet la frem en rapport for gjennomføring av tiltak for Oslofjordrådet 5. september. Alle de statlige etatene hadde fylt ut tiltakskort og rapportert inn på gjennomføring, mens 72 prosent av kommunene hadde gjort det. Direktoratet konkluderte med at de statlige sektormyndighetene var godt i gang med å gjennomføre tiltak, mens det fortsatt er mye som gjenstår på områdene kommunalt avløp, jordbruk og friluftsliv.

Nettverk for Oslofjorden

Senhøstes startet OF, sammen med Norsk Friluftsliv, et prosjekt for å engasjere befolkningen til innsats for fjorden. Gjennom å etablere et nettverk av frivillige organisasjoner innen friluftsliv og miljøvern, er det planen å spre kunnskap og forståelse, samt å drive folkeforskning på utviklingen i fjorden. Målet er at økt

Gjennomføring av helhetlig tiltaksplan for Oslofjorden

Rapport for året 2021-2022

Rapport

14-23201/2022

Oppsummering fra Oslofjordrådet

”Tiltaksgjennomføring for flere av innsatsområdene har fått et løft dette første året av planperioden, spesielt er det gjort mye for å styrke virkemiddelsiden for jordbruk og avløp i inneværende år. Det er langt frem til at alle nødvendige tiltak er gjennomført. Det er også et stort gap mellom dagens tilstand og de ambisiøse miljømålene som Stortinget har satt, og som alle sektorer skal følge opp. Det er viktig å prioritere kraftfulle tiltak som er direkte knyttet til forbedring av miljøtilstanden i fjorden på dette tidspunktet i planperioden. Dette gjelder særlig tre forhold; Utslippsreduksjoner, redusert utbygging i strandsonen og en restriktiv fiskeriforvaltning. Årets rapportering viser at budskap om supplering og forsterkning ikke er tilstrekkelig ivaretatt av alle fagetater, og det er viktig at dette følges opp særskilt i det videre arbeidet.”

Utdrag fra rapport:
Gjennomføring av helhetlig
tiltaksplan for Oslofjorden,
miljødirektoratet.no

INNBLIKK I RENSETEKNOLOGI Veas og Oslofjordens Friluftsråd inviterte 26. oktober 2022 til et fagseminar om hva kommunene rundt fjorden kan gjøre for å rense avløpene sine til Oslofjorden. Alle ordførere og kommunedirektører i oslofjordområdet var invitert.

kunnskap og folkelig engasjement vil bidra til at kommuner, landbruksmyndigheter, Klima- og miljødepartementet og andre fatter de beslutningene som må til for å redde Oslofjorden som et viktig natur- og friluftslivsområde. OF og Norsk Friluftsliv har søkt midler til to stillinger for å kunne fortsette arbeidet med nettverket, men har foreløpig ikke fått uttelling for søknadene. 14 større, nasjonale organisasjoner har så langt vist interesse for å delta.

Ordførerseminar

OF og Veas, det største renseanlegget i

Oslofjorden, inviterte i oktober ordførere og kommunedirektører til et fagseminar om hva nitrogenrensing innebærer. Målet var at alle deltagerne skulle få bedre innsikt i mulige løsninger, kompetansebehov og hva slags ressurser de trenger for å redusere utslippene til fjorden. Temaene var teknologiske muligheter, kompetansebehov og økonomi, store eller små renseanlegg og hvilke verdier er det som ligger i råstoffene som utvinnes? For å få svar på alle disse spørsmålene hadde vi samlet noen av landets fremste fagpersoner. Seminaret omfattet også en omvisning på anlegget. Veas har for øvrig som mål å gå i økonomisk balanse innen 2040.

Strandsonen

Sikring av eiendom

OF forsøker å følge med når interessante eiendommer, både private og offentlige, kommer for salg. De fleste glipper grunnet høye priser og korte frister.

Vi følger eiendomsmarkedet og varsler kommuner når det legges ut steder med potensial for friluftslivet. Det er en utfordring at strandeieendommer selges for svært høye beløp. Staten satte i 2022 av 30 millioner kroner, til oppkjøp av eiendommer i hele landet. Videre tilkommer en tilsagnsfullmakt på i underkant av 60 millioner kroner. OF mener at 300 millioner kroner bør være tilgjengelig for oppkjøp av eiendommer i Oslofjorden alene.

Tre eiendommer av stor betydning for friluftslivet

Lågøya, Frogn

Lågøya i Frogn ble i mai kjøpt av Sparebankstiftelsen DNB for kr. 130 000 000. *Se egen artikkel på side 14.*

Håøya, Færder

Forsvarsbygg skal selge Håøya i Tønsbergfjorden, et festningsverk med foregninger fra tidlig på 1900-tallet. OF har arbeidet for at utmarksområdene og mest mulig av det bebygde området skal kunne komme allmennheten til gode. Det er særlig viktig å sikre stier og gode fortøyningsmuligheter for fritidsbåter. OF anbefalte at det lages en reguleringsplan for hele øya før et salg, bl.a. for å unngå kommende dispensasjonssaker. På slutten av året bestemte Færder kommune seg for å kreve dette.

Helgerød, Færder

Senhøstes kjøpte Færder kommune en eiendom ved Verdens Ende. Eiendommen grenser opp til friområdet Grepankolten. Kjøpet av eiendommen gjør at friområder ved Verdens Ende koples sammen. En sti over eiendommen gjør det sikrere for myke trafikanter og gir en fin naturopplevelse mellom blankskurte svaberg og storvokst edelløvsog.

Nullfiskeområder og hummerfredning

Alle kommuner langs Oslofjorden bør ha fredningsområder for hummer.

OF anmoder om at det etableres hummerfredningsområder i alle kommuner langs Oslofjorden. Hummer lever lenge. Ifølge Havforskningsinstituttet kan hunnene bli opptil 70 år, hannene 40. Med høyere alder øker produksjonen av egg og larver. På den måten er de største, eldre individene særlig viktige for kommende generasjoner. Fiskerier har en tendens til å ta de største individene. Da endres bestandene i retning av flere yngre, mindre individer. Dette fenomenet kalles høstingsdrevet seleksjon, og går ut over bestandens produktivitet. Marine bevaringsområder kan bidra til å snu dette. En positiv effekt ved å ha fredningsområder, er spredning ut av fredningssonen.

Nullfiskeområder

En svensk studie av nullfiskeområder viser at etter fem år uten fiske er bestandene av flyndre, torsk, hummer, abbor, gjedde og sik i gjennomsnitt tre ganger større i nullfiskeområdene sammenlignet med tilsvarende områder hvor fisket har fått fortsette. Effektene øker ytterligere når områdene har vært beskyttet lenger.

Kilde: Long-term effects of no-take zones in Swedish waters, Swedish University of Agricultural Sciences

HÅØYA TØNSBERGFJORDEN Forsvarsbygg vurderer å selge øya. Salg av Forsvarets eiendommer kan representere viktige tilskudd for friluftslivet, og OF følger alle slike prosesser tett. Her på befaring med DNT Tønsberg og Omegn.

Mange ulovligheter, krevende oppfølging

Kommuner som undersøker strandsonen finner mange ulovligheter. Oslo kommune fant 123 tilfeller av ulovligheter bare langs Mosseveien og på Ulvøya, Malmøya og Ormøya. En lang rekke beboere fikk varsel fra kommunen. De fleste sakene dreide seg om brygger, plattinger og annen bebyggelse som kommunen mener privatiserer strandsonen.

Mange av beboerne stilte seg uforstående til at de skal ha bygd ulovlig, og flere har engasjert advokat. Kilde: Nordstrands Blad

DESTRUKTIV KREATIVITET Det er mange teknikker for å holde strandsonen privat, mange av dem er ulovlig. Kommunene som kartlegger strandsonen finner ofte mange forhold som påpekes og i verste fall anmeldes.

Kartlegging av stengsler

Ulovlige stengsler og privatiserende tiltak i strandsonen utgjør et betydelig bidrag til redusert tilgjengelighet.

FAKTA

I Indre Oslofjord er **71 prosent** av strandsonen utilgjengelig for allmenn ferdsel og opphold. ssb.no

152 dekar

er nedgangen i potensielt tilgjengelig strandsonereale i OFs medlemskommuner fra 2021 til 2022. Alle kommuner har reduksjon fra året før, bortsett fra Råde, Drammen og Ås.

Fra 2018 til 2022 er reduksjonen på totalt 867 dekar.

ssb.no

Bedre tilgang til strandsonen er et viktig innsatsområde i tiltaksplanen med et aktivt friluftsliv. Det er derfor positivt og viktig at seks av OFs 23 medlemskommuner enten er i startgropa eller godt i gang med kartlegging og oppfølging av tiltak som kan være ulovlige. Miljødirektoratet kan tilby kommunene juridisk bistand i strandsonesaker.

Noen kommuner som har kartlagt ulovligheter

Asker har allerede kartlagt store deler strandlinjen og har fulgt opp en rekke privatiserende tiltak med pålegg om fjerning. **Oslo** har de siste årene brukt store ressurser på kartlegging og ulovlighetsoppfølging av tiltak i strandsonen og på Osloøyene. **Fredrikstad** startet i 2022 opp et pilotprosjekt med kartlegging av stengsler. **Sarpsborg** har over flere år drevet ulovlighetsoppfølging. **Moss** startet i 2021 kartlegging av stengsler i strandsonen. I **Færder** har politikerne nylig bestemt at strandstengselsprosjektet i kommunen blir forlenget med tre nye år, til 2027, og at det tas tak i nye strekninger.

Mange ulovligheter

Kommunene som har gjennomført kartlegging melder om mange ulovligheter. OF er klar på at oppfølgingen videre etter kartlegging er svært viktig, ellers vil det raskt dukke opp nye hindringer. Om det å ta seg til rette ikke får konsekvenser, kan det ha en smitteeffekt blant grunneiere.

Stengsler i strandsonen¹

- Et stengsel er en hindring som er vanskelig å passere. Det kan være gjerder, hekker, plattinger og brygger osv.
- Hagemøbler i strandsonen kan også over tid virke privatiserende. Stengsler eller forbudsskilt som er satt opp for å hindre folks lovlige utøvelse av allemannsretten er ulovlig. Dette ifølge friluftslovens § 13.
- Kommunen kan med hjemmel i friluftslovens § 40 kreve ulovlige stengsler fjernet.
- Stengsler og forbudsskilt kan i mange tilfeller begrense folks ferdselsrett, men samtidig kan de også ivareta legitime forhold og være oppført i samsvar med annet regelverk.

1) Kilde: Miljødirektoratet

NATURMANGFOLD Dragehode er en sjelden plante, oppført som sårbar på den norske rødlista. Den finnes i 20 europeiske land, men er på rødlista i 15 av dem, og i sterk tilbakegang. I Norge er den en ansvarsart, det vil si en art Norge har et internasjonalt ansvar for å bevare. Planten trives på Lågøya.

Lågøya:

En øy for friluftslivet

Det er ikke hver dag en hel øy med 21 hytter legges ut for salg i Oslofjorden. Da Circle K skulle selge feriestedet de ansatte hadde brukt i generasjoner, lyktes det OF og DNT Oslo og Omegn å få kjøpt hele øya i samarbeid med Sparebankstiftelsen DNB. Nå gjøres det klart for utleie til allmenheten.

KAMPANJEN for hyttesalg var i gang. Hyttene var planlagt solgt i løpet av sommeren.

Fra bennett.no/lagoaya

Tankanlegg?

Historien startet for over hundre år siden, da Norsk Brændselolje kjøpte øya for å bygge et tankanlegg for olje. Anlegget ble i stedet bygget på fastlandet ved Fagerstrand. Øya ble et feriested for ansatte. Norsk Brændselolje ble til Norol, som ble til Statoil, og som igjen ble til Circle K Norge. Men selv om selskapet byttet navn, forble øya de ansattes ferieparadis.

Enkel standard

Rundt om på den 900 meter lange øya ble det bygd hytter, etter hvert 21 tidstypiske bygg plassert for å gi mest mulig utsikt og privatliv. Det sosiale livet fikk man på øyas samlingsplass, hvor det er lekeapparater og tennisbane. Standarden er like enkel nå som den gang – hyttene har utedo og det er ikke innlagt vann eller strøm.

Naturverdier

Selv om øya har vært et populært feriested, er det fortsatt store naturverdier der. Lågøya har blitt skånsomt behandlet. Den har en rik natur og viktige biotoper for mange sjeldne arter. Disse må selvsagt tas vare på for fremtiden. I samarbeid med Universitetet i Oslo er det laget en plan for skjøtsel av øya.

Unik sikringssak

Alt har sin tid, også det at et selskap har en egen øy for sine ansatte. Planen var å selge arvesølvet hytte for

hytte, til høystbydende. Da ville Lågøya fortsatt vært et privat ferieparadis, som så mange av de andre øyene i Oslofjorden. Både DNT Oslo og Omegn og OF har i mange år samarbeidet med Sparebankstiftelsen DNB. Da muligheten bød seg var det derfor naturlig å ta kontakt med stiftelsen. Prisen endte på 130 millioner kroner, og kjøpet er sannsynligvis den største private sikringssaken i historien. Til sammenligning bevilget staten 30 millioner kroner til kjøp av eiendommer til allmenheten i 2022, for hele landet.

Samarbeid

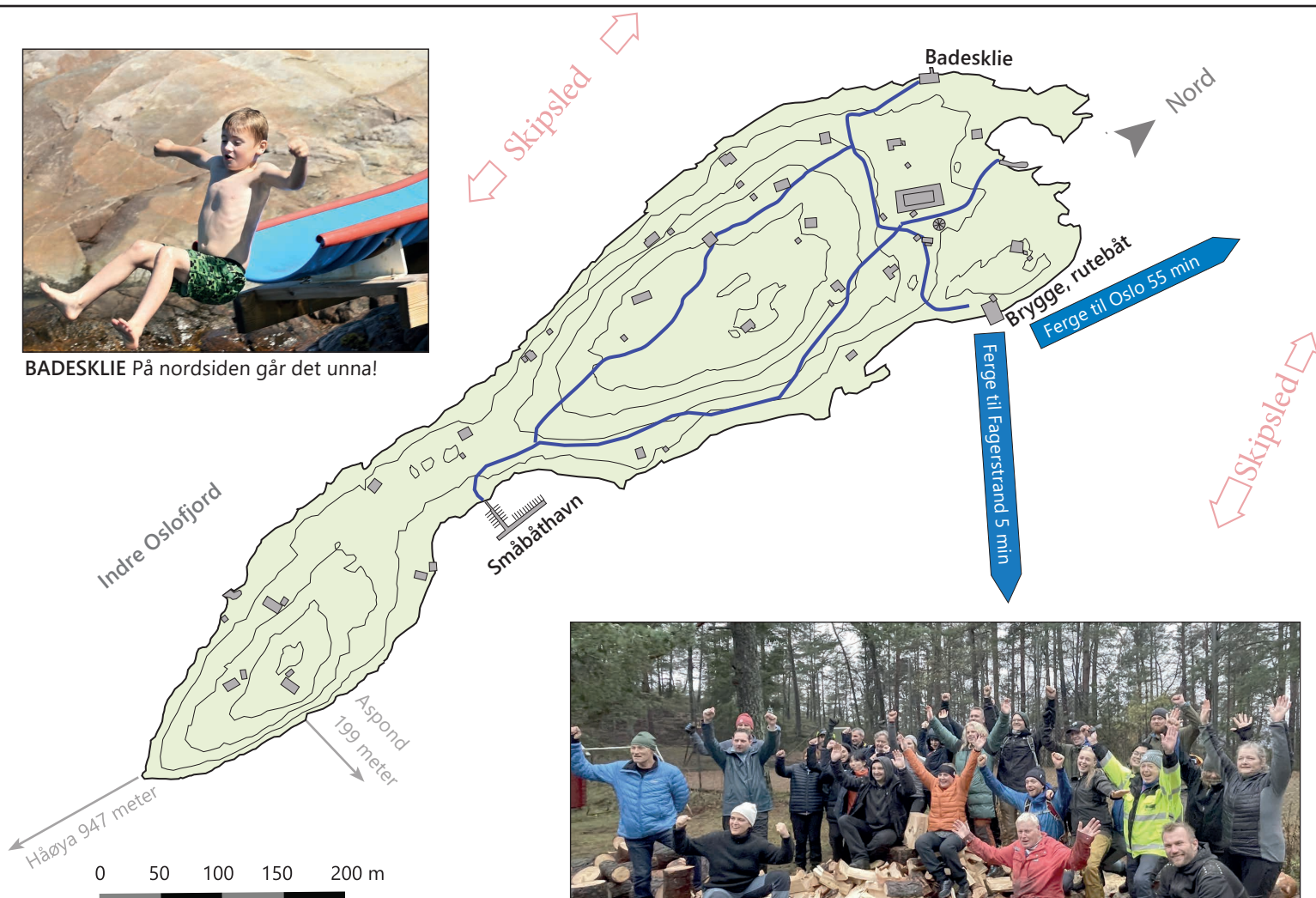
OF og DNT Oslo og Omegn skal i fellesskap lage et system for utleie, drift og vedlikehold av hyttene og øya. Selve konseptet blir nytt for begge organisasjonene. Det blir verken DNT-hytter eller kystledhytter, men rett og slett Lågøya-hytter! Det er mye som må gjøres. Gass- og solcelleanlegg, ildsteder og piper blir gjennomgått og oppgradert. Vannsystemer og utedoer som må også forbedres, i tillegg til at uteområdene må skjøttes. Målet er at en del av hyttene skal leies ut i sommersesongen 2023.

Lågøya

Øya har et areal på 130 dekar og ligger nord for Håøya i Frogn kommune. Sommerstid går det båt i rute til øya hver dag. Det er en liten båthavn der. Det er godt mulig å padle eller ro til øya, men da må man krysse skipsleden, som går på begge sider av øya.

BADESKLIE På nordsiden går det unna!

SAMARBEID Det er utført skjøtsel og klargjøring på øya. Her er det frivillige fra DNT sammen med deler av OFs stab som har hogd ved.

SELVSYN OFs styre på befaring for å se øya med egne øyne.

MARKERING 29. april var det en markering på øya i anledning kjøpet. F.v.: Knut Hilmar Hansen, Circle K; André Støylen, Sparebankstiftelsen DNB; Øivind Sjuls, styreleder i OF; Espen Søylen, direktør i OF; Jan Erik Reiten, avd.leder eiendom, natur og infrastruktur, DNT Oslo og Omegn; Magnus Berger, Circle K.

PÅ JAKT ETTTER KILDENE Da NRK laget serien ”Plantet Plast” i 2018, ble Liv-Marit Toverud intervjuet av Line Elvsåshagen om plast og annen marin forsøpling som ble funnet på Akerøya på Hvaler. tv.nrk.no 2018.

Strandrydding og marin forsøpling

OF har lang historie med marin forsøpling. Vi startet opp før de fleste var klar over miljøutfordringene med plast i havet, og har vært med på å løfte fram utfordringene rundt marint avfall.

Vår langvarige innsats mot marin forsøpling startet allerede på 1990-tallet, da vi var en av initiativtakerne til Skjærgårdstjenesten. Utover 2000-tallet, mens offentlige bevilgninger var nesten ikke-eksisterende og medias og allmennhetens interesser var fraværende, var OF en drivkraft for å få på plass ordninger for håndtering av eierløs plast og annet avfall i sjøen og på strender. Målet var både å ha et rent miljø for friluftsliv og å ta vare på naturmiljøet. Vi tok tidlig kontakt med andre fagmiljøer og enkeltpersoner i Norge, og ble fra 2010 koordineringsleddet for innsatsen, sammen med Hold Norge Rent (HNR).

Skjærgårdstjenesten

30-årsjubileet til Skjærgårdstjenesten markeres i 2022, selv om prøveordningen med skjærgårdstilsyn og renovasjon startet på Hvaler rundt 1973. Dette forteller Tom Sørum, i sekretariatet for Skjærgårdstjenesten og leder av OFs driftsavdeling. Tilsvarende ordninger kom i gang på begynnelsen av 1980-tallet i Vestfjorden i Indre Oslofjord og på Tjøme.

Skjærgårdstjenesten i Oslofjorden ble etablert i 1992, fra Hvaler i retning Sverige til Kragerø nær Aust-Agder. Den gang leder i OF, Levor Traaen, var pådriver for etableringen, og ledet

sekretariatet for Skjærgårdstjenesten i OF fram til 2003.

Ordningen er et ekte spleiselag. Staten, gjennom Miljødirektoratet, bevilger hvert år halvparten av tilskuddet til drift, som sammen med tilskuddet fra kystkommunene, fylkeskommunene og Oslofjordens Friluftsråd i år utgjorde 18,5 millioner kroner. I tillegg kommer investeringer i arbeidsbåter.

Hold Norge Rent (HNR)

Strandryddedagen ble arrangert av HNR for første gang i 2011, og OF bistod med den praktiske gjennomføringen. Omfanget og problemet med plastforurensning ble etter hvert mer og mer synlig for alle.

Bevissthet og kunnskap

Vi har lenge vært opptatt av å øke bevisstheten og kunnskapen om utfordringene rundt plastforsøpling. I perioden 2012–2020 har vi hatt mange prosjekter der det er utviklet materiell, undervisningsopplegg og konsepter med mål om å øke barn og unges kunnskap, bevissthet og forståelse rundt temaet marin forsøpling.

På jakt etter kildene

Siden 2011 har vi, på oppdrag fra Direktoratet for Naturforvaltning (nå Miljødirektoratet), overvåket en strand på Akerøya, Hvaler, som

inngår i OSPAR¹. Der ryddes en hundre meter lang strand for hvert minste fragment og registreres nøye. Funnene rapporteres videre og inngår i et europeisk samarbeid for å identifisere kilder.

Ansvarsfordeling

Manglende finansiering av oppryddingsarbeid og uklart ansvar for marint, herreløst avfall, gjorde at OF i samarbeid med HNR i 2012 tok initiativ til et første møte med forvaltningen for å avklare roller, mandat og ansvar. Siden 2015 har miljømyndighetene gitt økonomisk støtte til prosjekter som bidrar til opprydding og forebygging av marin forsøpling i Norge.

Styrket innsats

Gjennom tilskuddsordninger fra Miljødirektoratet og senere Senter mot marin forsøpling (MARFO), Handelens Miljøfond, Oslo kommune og Viken fylkeskommune har vi kunnet styrke innsatsen mot marin forsøpling i Oslofjorden. I tillegg har vi vært initiativtaker for et skandinavisk samarbeid gjennom Interreg-prosjektet "Ren Kystlinje", og tatt del i flere nordiske samarbeid finansiert av Nordisk ministerråd. Dette har gitt oss mange nordiske samarbeidspartnere i kampen mot marin forsøpling.

OF har organisert og inspirert tusenvis av frivillige, og har utviklet metoder for studier av sammensetningen av avfall, identifisering av kildene, nedbrytning og havstrømmens påvirkning mv.

Innsats lagt merke til

Innsatsen OF har lagt ned har gitt vesentlige bidrag som myndigheter, forskningen og frivilligheten baserer seg på i dag. Det være seg konkrete aksjoner som involverer båtvrak, pelleter, rydding i verneområder og ryddestasjoner eller andre kreative tiltak for å skaffe blesst om problemet.

Vi har ført sammen aktørene i kjeden; de frivillige rydderne, Skjærgårdstjenesten som transportør, involvering av kommunale myndigheter på alle nivåer og mottaksapparatet med utvikling og håndtering av usortert avfall.

Sentral aktør

Vårt store, geografiske nedslagsfelt, samt god kjennskap til alle forvaltningsnivåer og profesjonelle og frivillige aktører, gjør organisasjonen til en viktig og sentral aktør i arbeidet med marin forsøpling i oslofjordregionen. Vi gjennomfører faste møter med statsforvalterne i Oslo og Viken og Vestfold og Telemark, der tema er marin forsøpling, og vi har en koordinerende funksjon i regionen.

OF bidrar i dag med sin kompetanse til Hold Norge Rent, Senter mot marin forsøpling, Kystverket, Klima- og miljødepartementet, Miljødirektoratet, statsforvalterne og nasjonalparker, så vel som til frivillige lag, foreninger, bedrifter og privatpersoner. Med alle aktørene som er involvert i strandrydding, er samhandling essensielt.

EKSPONERT STRAND På Akerøya, Hvaler, er det en OSPAR¹-strand OF har hatt ansvar for siden 2011. Den ryddes helt ren hvert år og alt registreres. Resultatene inngår i innsatsen for å finne kilder til marint avfall.

SKJÆRGÅRDSRENOVASJON på Hvaler, 1970-tallet.

1) OSPAR Står for Oslo-Paris-konvensjonen. En juridisk bindende avtale om vern av det marine miljø i Nordøst-Atlanteren.

Innsats for en ren og livskraftig fjord

OF er involvert i mange prosjekter, både i rollen som koordinator og som utfører av oppgaver i hele Oslofjorden.

Kartlegging og rydding av isopor (EPS)

Isopor, eller ekspandert plast som det egentlig heter, er noe av det vi finner mest av når vi rydder strender i Oslofjorden. Ekspandert plast på avveie er en stor utfordring, da det raskt brytes opp i mindre biter og kan forflytte seg over store avstander med vind og strøm. De minste delene er vanskelige å fjerne og blir ofte liggende til de er fragmentert til mikroplast. Ekspandert plast utgjør også en fare for dyr og fugler som lett forveksler det med mat.

OF har derfor tatt initiativ til et prosjekt der vi skal kartlegge omfanget av og finne ut mer om hvilke kilder

som fører til forsøpling av fjorden. Dette skal vi gjøre ved å analysere ekspandert plast fra ryddeaksjoner og undersøkelser i felt. Høsten 2022 ble det utført kartlegginger og ryddeaksjoner i Oslo, Bærum, Fredrikstad og Hvaler. Resultatet var, ikke uventet, at vi finner isopor på de fleste undersøkte lokaliteter, og EPS er den dominerende typen. Prosjektet er finansiert av Oslo kommune, Miljødirektoratet, Viken fylkeskommune og Handelens Miljøfond. Endelige rapporter vil være klare i løpet av 2023.

FAKTA

Ekspandert plast fremstilles ved at kompakt plast utvides. Dette gjør den til et lett, mykt og isolerende materiale, med utallige bruksområder. Ekspandert polystyren (EPS) og ekstrudert polystyren (XPS) er de to formene som er mest utbredt. Dette er materialer som brukes i bygg og anlegg, akvakultur, pongtonger og flytebøyer, og til emballasje.

50 000 PLASTKULER Én kubikkdesimeter – eller én liter – isopor består av ca. 50 X000 plastkuler. Det er ingenting som flyter så lett og blåser så langt som nettopp isopor, og dette kan lett oppfattes som mat av marine dyr og fugler.

Bølgen 2022

14 selskaper og organisasjoner deltar i prosjektet Bølgen, som skal forebygge forsøpling fra forbrukeravfall. Prosjektet er et samarbeid mellom OF, konsulentfirmaet Mepex og Hold Norge Rent. I 2022 var det Starbucks som tok bølgen! Med flere enn 34 000 kafeer fordelt på 80 land er Starbucks verdens største kaffeselskap. De har en visjon om å bli et regenerativt selskap, som vil si at de skal gi mer tilbake enn de tar fra planeten.

STARBUCKS TAR BØLGEN Foto: Mepex.

Stillehavstøsters

I flere kommuner er det satt i gang tiltak for å redusere utbredelsen. Tiltakene er primært rettet mot viktige friområder, men det foregår også rydding i utvalgte verneområder. I Vestfold og Telemark har OF bistått Østersdugnaden med informasjon, kurs og opplæring og har koordinert dugnader. I tillegg til å organisere ryddedugnader, har vi i Asker og Nesodden samlet inn flere tonn med stillehavstøsters fra verne- og friområder.

Selv om stillehavstøsters i de fleste sammenhenger blir ansett som et problem, viser nyere undersøkelser at den også kan ha positive effekter for det biologiske mangfoldet¹. Stillehavstøstersen er en av verdens største oppdrettsarter, og det blir gradvis klarere at bestandene i Norge også representerer en ressurs. For badende og andre som driver aktiviteter langs kysten er imidlertid stillehavstøstersen et stort problem. Med sine harde og barberbladskarpe skjellkanter kan den gi til dels dype kuttskader.

RYDDEAKSJON OF rydder stillehavstøsters sammen med Nesodden kommune og Marinreparatørene på Nesoddtangen.

FAKTA

1) Bestander av stillehavstøsters kan i noen områder endre en kyststrekning uten stein eller makroalger til å bli en tredimensjonal struktur med større økologisk kompleksitet. Forekomsten av stillehavstøsters kan dermed gi både mat og skjulesteder for fiskeyngel og mindre fiskearter.

Kilde: hi.no

Båtvrak

Gjennom prosjektet "Lekter 2022" har OF samarbeidet med Kambo Marina AS og kommuner langs Oslofjorden, om innsamling av vrakbåter. Prosjektet startet opp i Oslofjorden i 2019 og har senere utviklet seg til å gjelde hele landet. I løpet av året har vi gjennomført et omfattende kartleggingsarbeid for å finne og registrere båter som er forlatte, glemte eller på avveie.

FAKTA Vrakbåter

I 2022

mottatt over

600

båter

Disse
bestod av:

84 %

glassfiber

9 %

tre

7 %

plast/gummi.

Båtvrak ligger strødd langs kysten – ønsker nytt småbåtregister for å rydde opp

Et stort antall båtvrak ligger fortsatt langs kysten vår. Det er særlig de største farkostene som ikke blir fjernet.

GAMMEL MORO BLIR LIGGENDE: Gamle båtvrak ligger fortsatt strødd langs kysten.
FOTO: OSLOFJORDENS FRILUFTSRÅD

Nils Fridtjof Skumsvoll
Journalist

Helena Rønning
Journalist

Vi rapporterer fra Oslofjorden
Publisert 25. mai 2022 kl. 11:19

LOVPÅLAGT NASJONALT BÅTREGISTER For å bukt med problemet med at båter etterlates og ender opp som forlatte vrak, har OF vært tydelig på at det er avgjørende å få på plass et pliktig nasjonalt båtregister. Nrk.no mai 2022.

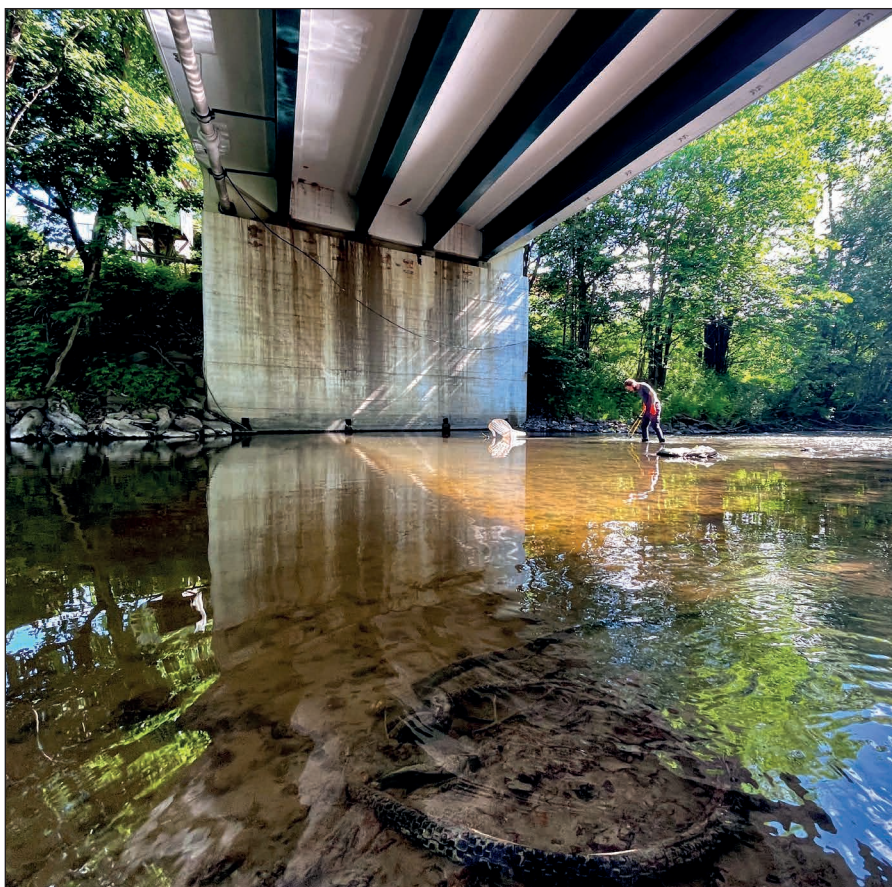

RYDD NORGE Gea Norvegica Geopark rydder marint avfall i Leirbukta i Porsgrunn. Ryddeaksjonen er en del av ryddeprogrammet Rydd Norge.

Rydd Norge

Rydd Norge er et nasjonalt ryddeprogram, etablert og ledet av Handelens Miljøfond. Målet er at 40 prosent av den ytre kysten og noen prioriterte vassdrag, skal ryddes innen utløpet av 2023. OF er administrator for regionen Oslo, Viken, Vestfold og Telemark. Her inngår 560 prioriterte områder som skal ryddes. Så langt er 48 tonn avfall og 479 km kystlinje ryddet.

Plastforsøpling langs urbane elver

URBANE ELVER Det finnes lite data over hvor mye avfall elvene fører med seg. Gjennom prosjektet ønsker OF å bedre datagrunnlaget og identifisere flest mulig av kildene samt å rydde elver og elvebredder. Foto: Therese Murberg, Mepex

Ryddet langs elvene

250 kg

3158
fragmenter

For andre året på rad har OF i samarbeid med konsultentselskapet Mepex ryddet og analysert søppel som har havnet i elva eller blitt liggende langs elvebredden. Det finnes lite data om mengder og sammensetning av avfall fra norske elver. I prosjektet har vi sett nærmere på sammensetningen av avfallet langs seks elver. Dette har vi sammenlignet med data fra andre områder, både vassdrag og kystområder. Målet har vært å identifisere kilder til avfall og foreslå tiltak for å forhindre forsøpling.

Følgende seks urbane elver er valgt ut til kartleggingen:

Lysakerelva, Sandvikselva, Askerelva, Åroselva, Lierelva og Neselva.

Landbruk, transport og forbruk

Basert på antall, stammer omtrent halvparten (49 %) av avfallet som er funnet langs de seks elvene fra landbruk

og transport. Personlig forbruk ligger på andre plass, med ca. 30 %. Basert på vekt ligger personlig forbruk på topp, med 28,8 %. I 2021 var det mulig å identifisere kilden til 53 % av avfallet. Av dette utgjorde forbrukeravfallet 49 %. I år er kilden registrert på 84,5 % av avfallet, og landbruk og transport utgjorde 49,1 %.

Mulige tiltak – nulltoleranse til forsøpling

Det jobbes med både røykfrie, avfallsfrie, forsøplingsfrie, plastfrie og utslippsfrie byggeplasser. I lys av dette bør det settes krav om nulltoleranse til forsøpling på og rundt bygg- og anleggsplasser, spesielt når de ligger nær elver, innsjøer og strender. Kravet må også omfatte sneiper og snus, som inneholder plast og nikotin som er farlig for fugler og fisker. Det samme gjelder serveringssteder, butikker og kiosker i nærheten av elver, som bør få krav om oppsamlingsenheter for søppel tilpasset virksomheten, og sørge for at avfallet ikke havner på avveie

Kilde: Mepex, Forsøpling langs urbane elver, 2022

Skjærgårdstjenesten 30 år: Til lands og til vanns - En dag med Færder-enheten

Tekst: Tiril Bjørkvold
Frilansjournalist

Hun er stor, og vanligvis lydlig. Men den infernalske pipelyden må bety at noe er feil! Bilmekaniker Ove Christoffersen (64) lar blikket gli over panelet. Dagens første oppdrag er akkurat ferdig. Her inne i bukta kan det fryse på, i fjor hang de daumenn på badebrygga så den ikke skulle slå i fjellet når nordavinden barsker seg. Nå måtte badestigen opp. For lite girolje? For varm?

Måle nøyaktig

Neste stopp er et måleoppdrag. Kommunen har bedt Skjærgårdstjenesten måle dybden langs land. Men papirkartet stemmer ikke – verken med kartplotteren eller terrenget. -Kjør på bare en motor, sier Ove. Jan Øystein Jacobsen (69) blir enda mykere på labben. Samhandling på høyt nivå om bord.

På den blå målebåndsrullen har Bjørn Theodorsen (59) hekta en skiftenøkkel som lodd. Han senker den ned, peiler mot furua og subtraherer i vei. 18 meter. En fisker på land følger bekymra med. Ove går fram på dekk og bedriver intensivt holdningsskapende arbeid når han forklarer at kommunen planlegger et nytt badeanlegg med rullestolrampe og bølgebryter. Fiskeren smiler – trygg på at han og Skjærgårdstjenesten er på lag for friluftslivet. Så trygg at han får til et kjempekast når båten drar seg ut av vika igjen mot neste oppdrag. -Jeg går ned og lukter på olja, sier Ove.

Hjertevarm skjøtsel

Klokka er lenge til lunsj. Men stadig kaffe. At deler av Skjærgårdstjenesten Færders område er nasjonalpark betyr

BADESTIGE En av mange oppgaver er å sørge for at badestiger tas opp for vinteren. Foto: Tiril Bjørkvold

”SKJÆRGÅRDSTJENESTEN I”, arbeidsbåten til Færder-enheten.

at formidlingsoppgavene overfor publikum er større, ellers følger mannskapet på de røde og hvite båtene årstidene, været og hendelser uansett hvor i landet du finner dem – alle bedriver faglig og hjertevarm skjøtsel til lands og til vanns. -Olja lukter ikke, sier Ove når han kommer opp igjen. Men det er tydelig lekkasje.

Beitedyr

Neste oppdrag krever annen type kløkt. Bjørn manøvrerer droget av en båt på femøringen, hun stikker bare 90 cm dypt og siger sakte inn mot holmen mens lemme folder seg ut. - I år har det vært både sauer, geiter og kyr her, sier Jan Øystein. -Uten beitedyra vil vi ikke klare å holde kulturlandskapet så åpent som friluftsfolket ønsker. Selve transporten for å få dem ut på beite på øyene går greit, men det har vært så lite nedbør noen sesonger nå at vi må sette ut 1000 liters dunker med drikkevann med ferskvann. Det blir noen krevende løft, spenntak og tautriks.

Vår generasjon er synderen

To måneder på forsommeren tar båten med skoleklasser på strandrydding. Hun er godkjent for 12 passasjerer, og har nå dispensasjon for inntil 33 elever.

-De store flakene med plast er historie, den nye plasten som kommer inn nå er lettere å fjerne, sier Bjørn. Og har læreren

MANNSKAPET Disse tre har til sammen omtrent 60 års erfaring. Fra venstre Ove Christoffersen, Bjørn Theodorsen og Jan Øystein Jacobsen. Foto: Tiril Bjørkvold

jobba godt med dem i klasserommet på forhånd, er det flott å se hvordan elevene plukker effektivt og opplever mening. Vi må jo være ærlige og si at det er vår generasjon som har forsøpla og at vi sammen nå må rydde opp, sukker han og drar fingra gjennom det regnvåte håret. - I fjor tok vi opp 12,5 tonn avfall, året før ett tonn mindre. Hun murrer mykt når styrmann Ove vil ha henne litt lenger til styrbord.

Fugl

-Se – en havsule, sier Bjørn blank i blikket, ja, nordpå ler de av oss som blir stille når vi ser ørn, for der kryr det jo, men jobben gir et tett forhold til våre naturomgivelser. Og vi jobber for å få folk til å oppføre seg ordentlig i fuglereservatene. På det verste ser vi jo at folk uansett dato fortøyer i skiltene som angir hekkeperioden og trasker i land. Jeg veit ikke hva som er verst – koronaturistene for noen år siden eller jollefolk til alle tider!

Kurs og sertifikater

Skal du jobbe i Skjærgårdstjenesten, er det en fordel med fagbrev. Jan Øystein er egentlig kobberslager, og med nødvendige sertifikater, alt fra D6 til sikkerhets-, passasjer- og krisehåndteringskurs, samt et harmonisk sinn og en handy innstilling, er dagene på jobb gode.

I regnværet har han valgt styrmannsjobben i dag, men alle kan alt, for her må man være smidig og kreativ, sier han.

BEITEDYR Transport av beitedyr har blitt en viktig oppgave.

Tre ønsker

Siste på blokka i dag er å hente seks Ramsar-bøyer med naturreservatskilt. Så snart de er heist om bord, får hun opp farta. For første gang i dag spenner hun for litt flere av de 2000 hestekreftene til vannjet dieselmotorene. Haster mot kai.

Hvis de kunne får tre ønsker oppfylt, så skjærgårdstjenestelivet blei bedre? Dieselpriene frustrerer Jan Øystein – de gjør at de nå ikke rekker rundt på alle oppdrag. Frislippet som tillater at krabbeteiner kan settes på alle høyder innbyr til tjuvfiske og gjør kontrollen mer tungvint, sier Ove. Også drømmer alle tre om at regelverket rundt å ha med ungdom som trenger annen type opplæring blir enklere – slik det var før. Skikkelig arbeid og sjøliv er godt for alle, særlig for noen, smiler Bjørn.

Skjærgårdstjenesten

Skjærgårdstjenesten i Oslofjorden har ni enheter som drifter friluftsområdene langs kysten, fra svenskegrensa i øst til og med Larvik i vest.

Skjærgårdstjenesten 2022

50 tonn

strandsøppel er samlet inn fra frivillig og egen rydding

25

fast ansatte og like mange sesongarbeidere fordelt på 9 driftsenheter

250

anløpssteder med ulik grad av tilrettelegging

280

toaletter vaskes, etterses og tømmes

900

badebøyer legges ut og tas opp

170

brygger vedlikeholdes

375 tonn

søppel er samlet inn fra 800 søppelstativ og dypopsamlere

6880 timer

i drift fordelt på 12 arbeidsbåter

Skjærgårdstjenesten drifter og vedlikeholder de offentlige friluftsområdene i Oslofjorden til glede for alle brukerne av fjorden, og av hensyn til naturmiljøet.

En roligere sommer

Skjærgårdstjenesten drifter primært de sjøbaserte friluftsområdene i Oslofjorden, inkludert områdene OF har vært med på å sikre. I høysesongen er primæroppgaven renovasjon og drift av toaletter. Oppgaver som strandrydding, frakt av beitedyr, vedlikehold, utsetting av utstyr som badebøyer, vegetasjonsskjøtsel og samarbeid med Statens naturoppsyn kommer i tillegg.

Etter to år med pandemi var bruken av skjærgården omtrent tilbake til 2019-nivå. Utenlandsferier, mye vind og høye drivstoffpriser har nok vært avgjørende faktorer for færre besøk på friområdene

Enhetene og ekstra oppfølging

Flere av enhetene har søkt og fått midler fra Miljødirektoratet til ekstraordinær og supplerende oppfølging av mye brukte friluftslivsområder. Benker,

bålpanner og skilt som ble innkjøpt av Miljødirektoratet i desember 2021 med tiltaksmidler for Oslofjorden, er satt ut i friluftsområdene av driftsenhetene i 2022. Det er kjøpt inn over 120 bordbenker og 20 bålpanner, som utplasseres i friområdene i 2023.

Miljødirektoratets tildeling til Skjærgårdstjenestens ekstraordinære tiltak mot marin forurensning, ga driftsenhetene i Oslofjorden til sammen 1 470 000 kroner.

OF og Skjærgårdstjenesten

OF har et tett samarbeid med alle enhetene. De tette båndene er avgjørende for vår rolle som koordinator for strandryddeaksjoner i Oslofjorden. Der OF ikke selv har kapasitet, kan vi få eller kjøpe hjelp fra Skjærgårdstjenestens mannskap og båter, blant annet til gjennomføring av kulturlandskapsskolen og vedlikehold av svaibøyene. Sekretariatsfunksjon for enhetene i Oslofjorden ligger hos OF.

Bidragster

Helt siden oppstarten i 1992 har OF forpliktet seg til å betale en andel av statens tilskudd og av innskudd til båtfondene. I 2022 utgjorde OFs bidrag 1 012 390 kroner.

Indre fjord

Langøyene hadde sin første sesong etter å ha vært stengt i flere år for totalrenovering. Øyene var i mange år søppeldyngge for Oslos befolkning, og rensing av grunnene har vært en svært omfattende oppgave. I tillegg er det gjort omfattende oppgraderinger over bakkenivå. Osloøyene brukes intensivt, så at Langøyene på ny er åpen, er et viktig bidrag for friluftslivet i Oslo.

Håøya har hatt en voldsom utvikling de fem siste årene med nye brygger, mange nye besøkende og mange positive tilbakemeldinger. Skjærgårdstjenesten har gjort en solid innsats gjennom flere år for å løfte Håøya. Resultatet er en revitalisering av øya, og mange tusen besøkende hvert år.

SJØVETT OG MILJØDAGER I år ble det sendt invitasjon til skolene i Færder, og 28 klasser deltok på Sjøvett- og Miljødager. OF var med på gjennomføringen i ni dager.

30 ÅR Enheten Breiangen, med Holmestrand som hjemmehavn, markerer jubileet.

Ytre fjord øst

På Lettretangen er det gjennomført restaurering av slåttemark – et viktig bidrag for å ta vare på naturmangfoldet. På flere øyer i Moss er det utført skjøtsel og vegetasjonspleie for å fjerne rynkerose. Dette er en uønsket art, som gjør areal utilgjengelig for friluftsliv og som også kan utkonkurrere den sårbare planten dragehode.

Det er økende interesse for vinterbading i Fredrikstad, så en del av badetrappene får stå ute så lenge det ikke fryser til. Hvaler har testet ut opplegg for kildesortering i Fredagshølet i sommer. Det har fungert til en viss grad, bortsett fra for matavfall.

Stien ned til Guttormsvauen og Kuvauen har blitt renset, og det er gravd grøfter. Store deler av stien er gruslagt. Hvaler-enheten gjorde dette på oppdrag fra OF.

Ytre fjord vest

I år sendte Færderenheten invitasjon til skolene i Færder, og 28 klasser deltok på Sjøvett- og Miljødager. OF var med på gjennomføringen i ni dager. Enheten har i år fått dispensasjon fra Sjøfartsdirektoratet til å frakte skoleklasser med opptil 28 elever. Larvik har byttet ut søppelcontaineren på 1000 liter med beholdere på 240 liter, som er enklere å håndtere.

Breiangen har fulgt opp ulovlig telting i Sandbukta, Hurumhalvøya, etter klager fra andre brukere.

FJERNING AV TAGGING Skjærgårdstjenesten har mange oppgaver, en av dem er å fjerne tagging på svaberg. Bilde fra Hvaler.

NY BRYGGE Enheten i Fredrikstad har bygd ny brygge på Garnholmen.

UTEINFORMASJON Mølen, Asker. På OFs øy Mølen, i Breiangen, er naturstien oppdatert med nye informasjonsskilt og poster langs kyststien rundt øya. Natur, geologi og bosetningshistorie er temaer.

BORDBENKER Friområdet Eltornstranda, Asker, har blitt oppgradert over flere år. Her heises nye bordbenker inn på stranda.

Friområder

Sentralt i OFs historie står oppkjøp eller avtaler om bruk av friområder. Disse må tilrettelegges og driftes. Selv om mange områder nå ivaretas av kommunene eller Skjærgårdstjenesten, har OF fortsatt ansvar for en stor portefølje med friområder.

Tilrettelegging for friluftslivet

Hvert år utføres mange tilretteleggingstiltak både på egne områder og i samarbeid med kommunene, Skjærgårdstjenesten og andre.

Friområder

OF forvalter og drifter en rekke friluftslivs-områder rundt Oslofjorden, i samarbeid med bl.a. Skjærgårdstjenesten. Det brukes mye tid på å utarbeide forvaltningsplaner, skaffe finansiering og få aktører til å gjennomføre nødvendige oppdrag for disse områdene. Mange av oppgavene skjer i samarbeid med våre medlemskommuner. En rekke av våre friområder i Hvaler, Færder, Asker, Nesodden og Larvik har blitt rustet opp, blant annet ved vegetasjonsrydding og utplassering av griller og bålpanner, bordbenker og informasjonsskilt. I tillegg er flere turveier og parkeringsplasser blitt opprustet.

Padleledprosjektet

Seint på høsten ble det satt opp en padle-/gapahuk på OFs friområde Bringebærholmen i Hvaler, som en del av ro- og padleledprosjektet til Norges Padleforbund. OF deltar i prosjektet med planlegging og etablering av padle-/gapahuker langs padleledet. Et kriterium for plassering av padlehukene er at det allerede er en viss grad av tilrettelegging i området, toalett inkludert. Samtidig er det viktig med god landskapstilpasning, at eksisterende teltsteder består, og at det ikke er negativt for viktige naturverdier.

Flere prosjekter er under utvikling, blant annet i Ulvika friområde, sør i Drammen, Persteilene i Nesodden og Eltornstranda i Asker.

BÅL I Moutmarka har vi tidvis sett mange villbål og også bål på svabergene. I samarbeid med Færder nasjonalpark har vi laget bål plasser som reduserer sjansen for ødelagte svaberg og annen grunn. Miljødirektoratet har finansiert tilrettelegginga. Foto: Emil Hegg

Kyststi og turveier

Etablering av kyststi langs hele Oslofjorden er et mål, fordi kyststier bidrar til mer aktivitet som igjen gir god folkehelse. Satsing på kyststier er også i tråd med Helhetlig tiltaksplan for Oslofjorden. Miljødirektoratets tilbud om juridisk bistand har gitt ny energi i kyststiarbeidet.

OF samarbeider blant annet med **Folloregionen** som har et mål om å få en sammenhengende kyststi fra Kambo og rundt Bunnefjorden til Oslo. I sommer var vi sammen med ordførere og administrasjon fra alle kommunene på en felles befarings i sjøveien.

Miljødirektoratet har lansert et ferdselsårsprosjekt, som fremhever kyststi som en viktig gjennomgående ferdselsåre. I Vestfold er OF med i en arbeidsgruppe for å gjennomføre dette sammen med Vestfold og Telemark fylkeskommune.

I Viken har vi gjennom "Kartlegging av tilgjengelighet til turveier og friluftsområder" kartlagt områder fra Indre Østfold i sør til Geilo i nord.

I **Guslandsutmarka**, Larvik, er endelig hele den lange gangbrua som har vært oppført ved Breidebuktt fått nytt dekke. Her passerer anslagsvis 30 000-40 000 personer i året. Brua ligger i et vanskelig tilgjengelig og bratt område, noe som har medført mye merarbeid med frakt og bæring av materialer.

Tilrettelegging på kystled- og Lågøyahyttene

Mye vedlikehold, transport og renoveringsoppgaver på kystledhyttene løses med bruk av egen driftsavdeling. I forbindelse med kystledhytta på **Ommen, Nesodden**, er det bygget et nytt uværsskur som gjør det mulig å gjennomføre undervisning og andre samlinger i all slags vær.

Sammen med DNT Oslo og Omegn startet vi klargjøring av Lågøya på høsten, med nedstengning av hytter og rydding av vegetasjon.

FAKTA Svaberg

Svaberg er slipt ned av isbreer og polert av smeltevann under istiden for mer enn 10 000 år siden. Kommer av det norrøne ordet svað, som betyr glatt sted. Siden isbre er avgjørende for få svaberg, finnes det kun på steder som har vært dekket av is. Svaberg egner seg ypperlig til friluftsliv, som bading, tur eller en rast, men det tåler ikke høy varme. Det betyr at **ENGANGSGRILL**, **lav KULLGRILL** eller **BÅL** ødelegger den fine overflaten.

”Rett ut kajakk”

Interessen for kajakkpadling er fremdeles økende. I 2018 ble det anslått at det fantes ca. 170 000 kajaker og kanoer i Norge, mange av disse i Oslofjordområdet. OF ønsker å legge til rette for at man skal kunne sykle eller ta kollektivtransport for å komme seg til fjorden der man kan bedrive fjordaktiviteter som kajakk-, kano- eller stand up-padling (SUP). Spesielt i Indre Oslofjord er det stor etterspørsel etter lagringsplass for kajaker. Derfor har OF etablert ”Rett ut kajakk” – et tilbud om lagringsplasser til leie.

OF har satt ut kajakkstativer på 21 plasser i Oslofjorden med totalt 428 lagringsplasser, hvorav 42 plasser er nye i 2022.

Gjennom samarbeid og avtale med Asker kommune er det i år satt ut nye kajakkstativer på fem lokaliteter, med totalt 42 plasser: Høvikvollen, Verven – Åros, Hernestangen, Bakkestranda – Tofte og Storsand – Freyborg.

Nye steder

Det er stort behov for flere lagringsplasser. Spesielt i urbane strøk forsøker OF å finne nye steder for kajakkstativ.

KAJAKKSTATIV Nytt stativ på Bakkestranda sør på Hurumlandet.

SJEKK AV BØYER. Ståle sjekker bøya ved Søndre Årøy, Færder.

Vimpel

OF drifter omkring 60 svaibøyer. Målet er å gi båtfolket bedre muligheter til sikker overnatting og å verne bunnhabitatet omkring bøyen. Det har vært gjennomført et omfattende tilsyns- og vedlikeholdsarbeid i 2022. Driftsbåten ”Spleis” gjør en stor del av dette arbeidet, og Skjærgårdstjenesten bistår ved behov. Inntektene fra salg av vimpler bidrar til at svaibøylene vedlikeholdes og at ordningen utvikles. I høst fikk vi tillatelse til å legge ut en ny bøye i Hankøundet, i tillegg til den som alt er der. Dette er et område med et stort antall fritidsbåter, samtidig som det flere steder i området er store ålegrassamfunn som må tas vare på.

SLÅTT På Moløkka har OF etablert en slåtteng. Enga slås årlig for å øke antall blomsterplanter som igjen er viktig for bl.a. insekter. Biolog Arne Fjellberg forteller om matt heimaur, en rødlistet art som kun er funnet på to lokaliteter i Norge, hvorav den ene plassen er på OFs friområde og slåttemark Moløkka.

MATT HEIMAUR Foto: Arnstein Staverløkk, artsdatabanken.no

Kulturlandskapsskolen

Kulturlandskapsskolen er en arena for opplæring og erfaringsutveksling omkring praktisk skjøtsel av kulturlandskapet. Målet er å stimulere til frivillig innsats og samtidig ta vare på det biologiske mangfoldet rundt Oslofjorden. Prosjektet er støttet av bl.a. Sparebankstiftelsen DNB og statsforvalterne.

De tre siste årene har 7. klassingene ved Fjellstrand skole drevet skjøtsel på OFs friområde Ommen, to ganger i året. I 2022 jobbet vi også på en gjengrodd del av friområdet Vestli, like i nærheten. Tilstanden på områdene, før og etter tiltak, viser at skjøtelsesarbeidet har stor verdi for naturmangfold og friluftsliv.

BEKJEMPELSE AV UØNSKET FREMMEDART Jordstenglene hos parkslirekne kan vokse ned til 3 meters dyp og 7 meter bort fra morplanten. Bekjempelse av arten er derfor krevende. Praktisk kurs i Holmsbu, Asker.

Kulturlandskaps- skolen 2022:

19 skjøtelsessamling/ kurs, hvorav 3 kurs for skoleelever og barn og unge

300 deltakere med på dugnad

2000 dugnadstimer

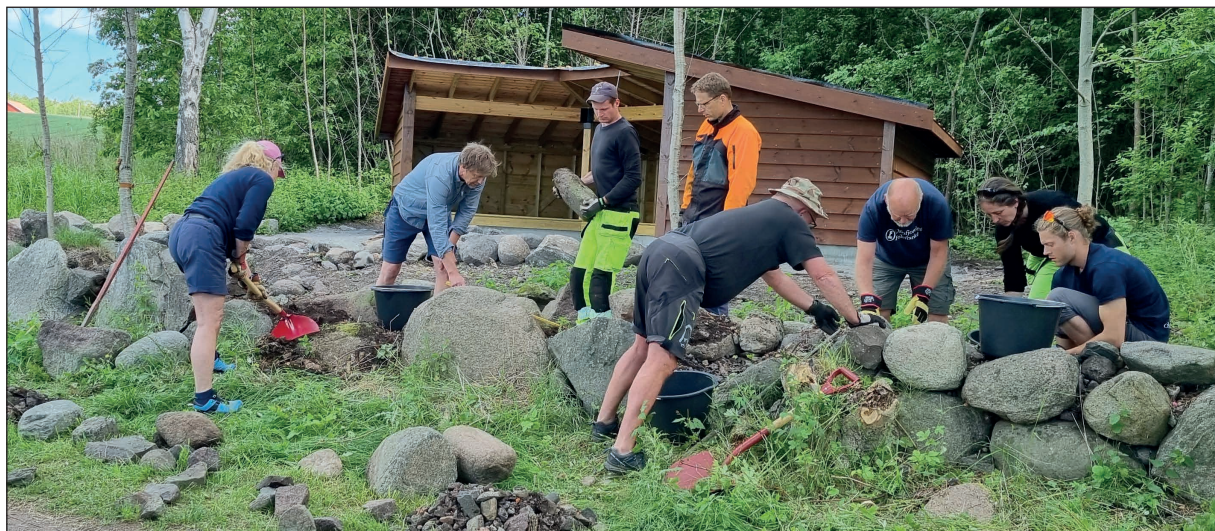
10 000 kvadratmeter / 1,5 tonn med rynkerose har blitt ryddet/fjernet

100 kvadratmeter med krevende arter på fremmedartslista har blitt fjernet

1000 kvadratmeter med krypeiner som har spredd seg utover skjellsandbanker, som er viktig vekstområde for en rekke truede arter, har blitt fjernet

80 siktagranstubber er stubbefrest

70 meter med gammelt og ødelagt steingjerde er restaurert

STEINGJERDE Å bygge og vedlikehold et steingjerde krever kunnskap og erfaring. Det fikk deltakerne oppleve i Karlsvika, Tønsberg, der tørrmuring og restaurering av steingjerde var tema.

Kystled 25 år:

Nye muligheter for friluftsliv

Hva kan bygg langs kysten som eierne ikke lenger har behov for brukes til? Slik oppstod ideen om kystled som et overnattingstilbud for allmenheten for 25 år siden. Siden er mange av Forsvarets og Kystverkets gamle bygg renovert, og bygget om til "kystledhytter".

UTSIKT: – Artig å se Middagbukta fra denne vinkelen, sier Jan «Matts» Mathiesen, og kikker ut sovevarelsesvinduet.

BARNDOMSMINNER: – Jeg har faktisk vokst opp under dette stuebordet, forteller Terje Wold, lettere overrasket, og med en ikke liten klump i halsen.

BONDEROMANTISK: Nydelig var det på det knytt lille blåmalte kjøkket.

Nytt liv for «Langåra-butikken»

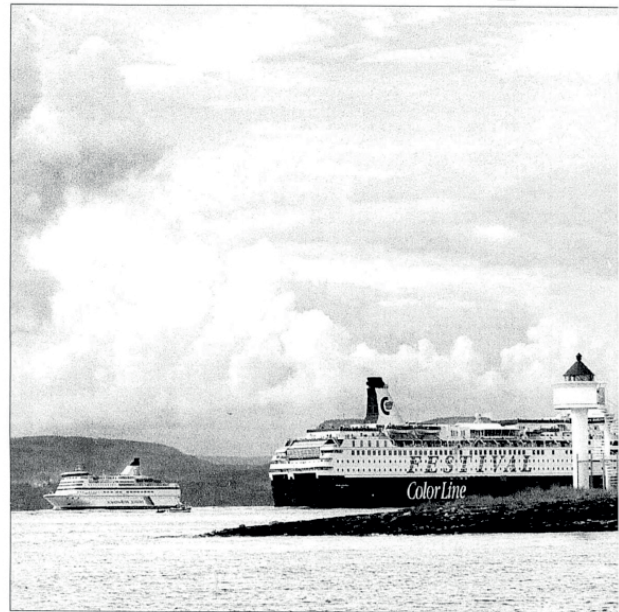
FORNYD TREKLØVER: – Endelig er alt klart for å åpne «butikken» på Langåra som overnattingststed, sier (fra venstre) nestleder i Oslofjordens Friluftsråd (OF) Turid Wickstrand Iversen, direktør Rune Svensson og første konsulent Bente Godtall Eikaas.

NYTT LIV Butikken på Nordre Langåra i Asker åpnet som hytte nr. 5 i år 2000. På bildet Turid Wikstrand Iversen fra OFs styre, direktør Rune Svensson og fagsjef for Kystled Oslofjorden, Bente Godheim Eikaas.

For fjorden og friluftslivet siden 1933

Fyrvokterboligen blir turisthytte

Fyret på Steilene åpnes for over

Steilene. Midt i leden inn til Oslo ligger den nye satsingen til Oslofjordens Friluftsråd. Huset som nå er åpnet for alle, ligger lengst til høyre.

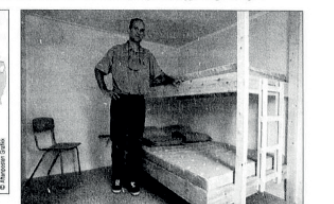
Fra i dag kan den gamle fyrvokterboligen på Steilene brukes av alle. Prinsippet er som for turishytene i fjellet, men robåter følger med.

PER TH. MAGNOR
JAN TOMAS ESPEDAL (foto)

Oslofjordens Friluftsråd (OF) åpner i dag sin første turishytte i vannmassen i Indre Oslofjord. Til Steilene kan man komme i leide robåter fra Alverns brygge på Nesodden. Målet er etterhvert å få etablert det de kaller «Kystled Indre Oslofjord», en rekke overnattingsteder i fjorden eller samme prinsippet som Den Norske Turistforening har i fjellet. – Vi ønsker å etablere en mulighet for de som ikke har båt, men som kunne tenke seg å komme en tur på fjorden, sier Tore Haugen, sty-

releder i OF. Prosjektet er ledet av OF i samarbeid med Akershus fylkeskystlag, Oslo og Østingen Turistforening og Folio Museum. – Dette er første skritt mot å få en kystled i fjorden, og vi har mange tanker om hvilke bygninger som kan brukes, sier direktør Rune Svensson i OF. Han viser til kommunale og statlige bygninger i Indre Oslofjord som ikke lenger tjener sitt opprinnelige formål. Fyret på Steilene ble automatisert i 1984 og har siden stått tomt og ubrukt.

Velkommen. Prosjektleder Kristian Ottosen i OF forteller at DNT-hytene har vært model. – Men møblene er noen centimeter tykkere, legger han til.

– Det ville vært helt galt om Steilene skulle vært solgt til privat, noe det fort kunne bli. I Indre fjord er det så få interessante steder igjen som er offentlig tilgjengelig, påpeker en entusiastisk styreleder Tore Haugen.

En merkedag. Prosjektleder Kristian Ottosen og direktør Rune Svensson fra OF åpner Steilene.

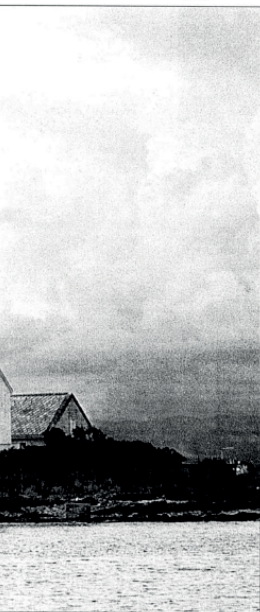
– Dette er også et kulturminneprosjekt, og er vårt initiativ og bidrag i kulturarvåret. Det er store verdier i bevaring av kystkulturen, sier Haugen.

FØRST UT Fyrsteilene åpnet i 1997 og den første kystledhytta i Oslofjorden var etablert. Aftenposten august 1997.

På 1990-tallet var det flere samfunnsmessige forhold som skulle komme til å danne grunnlaget for Kystled Oslofjorden, som er et suksesskapittel i OFs historie. Kald krig var erstattet av glasnost og perestrojka, og gamle festningsverk hadde ikke lenger noen strategisk betydning. Forsvaret firet flaggene for godt, og etterlot bygninger og områder som etter hvert skulle vise seg å bli viktige tilskudd til friluftslivet. For Kystverket innebar den teknologiske utviklingen at fyrene kunne automatiseres, og med det var en flere hundre år lang epoke over. Fyrvokterne gikk i land og etterlot seg hus og hjem på de ytterste skjær og øyer.

Flere og flere bygninger, mange av dem også med tilhørende eiendommer, gikk ut av sin opprinnelige bruk. Staten var nødt til å finne løsninger for disse, og en plan om salg på det private markedet var en mulighet som begynte å få fotfeste. OF tok en lederrolle hva gjaldt prinsippet om at offentlig eide strandeiendommer ikke skulle selges privat, men tilgjengeliggjøres for allmenheten.

Overnatting

Fakta
 Stollene fyrstasjon ble etablert i 1837 og automatisert og avviklet i 1984. Bygningene er fredet.
 Oslofjordens Friluftsråd (OF) tok kontakt med Kystledet for å bli med i fjor og undertegnet leiekontrakt for syv og husene i juni i år.
 OF har med sine søskenlag er ferdig innredet for fjorutrustet. For innvilte personer koster det 700 kroner per døgn å leie hytte. Prisen inkluderer to robåter fra Akvarellhytte. Inntil tre personer og en robåt koster 400 kroner per døgn. Rabatt for medlemmer i OF.
 Overnatting kan bestilles på tlf. 67 55 49 90.
 OF er finansiert av kommuner og fylkeskommuner rundt Oslofjorden og personlige stipendmedlemmer. Viktigste virksomhet er å sikre fremtiden for offentligheten.

ette hadde vært et løst å sette i gang med om å finne litt stue fra hus fylkeskommune. Direktoratet for naturforvaltning ike minst Nesodden kommune, sier prosjektleder an Ottesen i OF.

riment har inngått en leieavtale med de tre neste søs-

Oppstarten

Konseptet kystled ble utviklet i et samarbeid mellom Den Norske Turistforening (DNT), Forbundet Kysten og Friluftsrådernes Landsforbund. Ideen var opprinnelig å kunne tilby overnatting for sjøfarende som ville ro langs kysten fra hytte til hytte, etter mønster fra DNTs fjellhytter. De tre aktørene dro nytte av hverandres erfaringer, og ut av dette kom Kystleden.

Ikke bare OF, men også Bergen og Omland Friluftsråd, satt på friområder med bygninger. På Sørlandet hadde kystlagene startet med utleie av tradisjonelle ro- og seilbåter, med overnatting på Grønningen fyr. Lokale DNT-foreninger på Vestlandet og i Nord-Norge var i ferd med å åpne turisthytter ved sjøen.

Kystleden er inspirert av "åreskiftene" – små gjestgiverier fra tiden da sjøen var reisevei, der de som rodde kunne hvile ut. Det viste seg imidlertid snart at det å ro fra hytte til hytte ble vanskelig. For gjestene var det selve oppholdet som var attraktivt, så robåtene ble i stedet brukt til aktiviteter rundt hyttene. Mange steder er man avhengig av dem for å komme ut til kystledhytta.

UNDER PLANLEGGING Drengestua på Gokstadholmen ble første kystledhytte i Vestfold. Vigdis Myhre fra Gokstad Kystlag og Rune Svensson.

UTFORDRINGER Istandsetting av gamle bygg, mange også med vern, er utfordrende. Stokkmaurangrep på Ytre Vassholmen i 2002.

KLARGJØRING Administrasjonen i OF ute og klargjør hytter i april 2008.

Fyrsteilene først ut

Den første avtalen om kystledhytte i Oslofjorden ble inngått med Kystverket i 1997, da OF fikk leie Fyrsteilene i Nesodden kommune. I årsberetningen for det året konkluderes det med følgende: "Tilbudet har vært en kjempesuksess, med fullt belegg i sommer- og høstferien og hver helg helt fram til november". Allerede året etter åpnet kystledhytte nummer to, med OFs eget hus på Ommen.

Stein på stein

Fram til årtusenskiftet hadde vi seks hytter i porteføljen. Bookingen foregikk på høyst manuelt vis, med gjestene på telefon og registrering med penn i en bok. Nye hytter kom stadig til, og en profesjonalisering av tilbudet og eget bookingsystem ble etter hvert en nødvendighet.

Utover 2000-tallet vokste antallet kystledhytter i Vestfold raskt, og allerede i 2007 var det ti hytter i fylket. På motsatt side av fjorden gikk det litt tregere. Østfold fylkeskommune engasjerte OF i kartleggingen av mulige kystleddestinasjoner i Østfold i 2007, og alt året etter åpnet første hytte der – Lauer på Hvaler.

BOLÆRNE I juni 2005 var det offisiell åpning av Østre Bolæren, Nøtterøy kommune, etter at salget til Smiths Venner ble kansellert. Forsvaret hadde forlatt øya og OF jobbet aktivt for at øya skulle komme allmenheten til gode. Samme året år. Kommandantboligen som kystledhytte. Øygruppa er i dag inkludert i Færder nasjonalpark.

Avgjørende samarbeid

Istandsetting, drift og vedlikehold av gamle bygninger er krevende. I Kystled Oslofjordens første år bestod OFs stab av kun en håndfull personer, og kystled var bare én av mange oppgaver. Om nye kystledhytter skulle komme til, ville det måtte skje gjennom samarbeid.

Etter hvert som antall steder økte, ble også nettverket av samarbeidspartnere større. På den ene side ble relasjon til kommunene, Kystverket og Forsvarsbygg, som eiere av bygg, viktig. I motsatt ende ble frivilligheten koblet på, gjennom avtaler med frivillige og ideelle organisasjoner med ansvar for sine steder. Spesielt i ytre fjord har det etter hvert blitt lagt ned mange dugnadstimer, både for å sette stedene i stand, men også for tilsyn og vedlikehold. Inntekter fra overnatting føres tilbake til organisasjonene, basert på hvor mye ansvar de har.

Attraktivt

Kystled Oslofjorden har blitt et tilbud svært mange setter stor pris på, og vil passere 70 kystledhytter i løpet av 2023. Om det

var vanskelig å finne egnede steder i begynnelsen, er situasjonen nå en ganske annen. Det er ingen mangel på bygg som ikke lenger er i sin opprinnelige bruk, og OF mottar forslag til nye og spennende steder hvert år. Dette er gledelige nyheter for alle de tusener av fornøyde gjester som sitter med gode kystledminner.

Sparebankstiftelsen DNB

Helt siden starten har det blitt gjort en betydelig innsats for å få finansiering på plass. I 2005 støttet Sparebankstiftelsen DNB totalrenovering av Befalsboligen på Bergholmen, og med det ble stiftelsen den største bidragsyteren. Etter hvert ble det mange bidrag, både til renovering og andre tiltak på og rundt kystledhyttene. I 2018 fikk OF et vedlikeholdsfond verdt 15 millioner kroner, og kystledhyttene fikk et skikkelig løft. Høsten 2022 ble nye 15 millioner bevilget. Disse vil også dekke vedlikehold, samt løfte frem historiene rundt bygninger, eiendommer og steder, og klargjøring av nye kystledhytter.

BEFALSBOLIGEN BERGHOLMEN OG SPAREBANKSTIFTELSEN DNB.

Lloyd Klüwer, Forsvarsbygg, Rune Svensson, OF, og daværende kommandant på Oscarsborg, Øivind Sjuls, befaler en falleferdig bygning i 2006. Med millionstøtte fra Sparebankstiftelsen DNB og mange arbeidstimer senere, ble Befalsboligen åpnet som kystledhytte i 2008. Senere har stiftelsen blitt den største bidragsyteren for Kystled Oslofjorden, ikke minst gjennom vedlikeholdsfondet.

NYE HYTTER Det har blitt mange åpninger av kystledhytter. Den lille hytta **Lauer**, på øya med samme navn, ble første kystledhytte i Østfold da den åpnet i 2008.

Da riksantikvar Jørn Holme ringte i skipsklokka, markerte det at **Homlungen** på Hvaler endelig kunne åpnes som kystledhytte. Mannen som holder klokka er daværende ordfører på Hvaler, Eivind N. Borge.

Byråd for miljø og samferdsel, Guri Melby, åpner **Tiern** på Hovedøya juni 2015.

FRIVILLIGHET Bak mange av kystledhyttene står det lag og foreninger som legger ned en betydelig dugnadsinnsats, både med istandsetting, drift og tilsyn. Dette bildet er fra Brekke skole på Hvaler, som ble satt istand med over 5000 dugnadstimer.

Kystled

Kystled Oslofjorden 2022:

Antall
hytter
66

Antall
gjestedøgn
36 000

Antall
bookingdøgn
5 900

2022 har vært et begivenhetsrikt år. Vi har feiret flere jubileer og Frivillighetens år, tre nye hytter er åpnet og flere har fått et løft.

Kystled Oslofjorden bidrar til muligheten for å nyte et aktivt og naturvennlig kystfriluftsliv bygd på tradisjoner og kulturarv, og er et populært tilbud. Vi har hatt like mange gjestedøgn i 2022 som i rekordsesongen 2021, fordi større grupper igjen har kunnet reise på tur sammen etter lettelser i koronarestriksjoner. Antall bookingdøgn var imidlertid lavere enn i 2021, noe vi antar kan forklares med muligheten for å reise utenlands igjen etter pandemien.

Mye å feire

I 2022 er det 25 år siden Kystled Oslofjorden ble en realitet, da Fyrsteilene åpnet som OFs første kystledhytte. Det er også 25 år siden det nasjonale kystledsamarbeidet startet, og det har vært Frivillighetens år. Vi har åpnet tre nye hytter: Elverhøy i Vansjø, Heidehaugen i Bunnefjorden og Sluseassistentboligen i Haldenkanalen. Sistnevnte drives av Haldenvassdragets Kanalselskap AS og ble åpnet som den femte kystledhytta i deres regi. Elverhøy er et samarbeidsprosjekt mellom Moss

ENDELIG! Etter mange års arbeid kunne vi i juni endelig åpne Heidehaugen. I sykkelavstand fra Oslo, og et steinkast fra Ingierstrand bad, ligger hytta som tidligere inngikk som frynsegode for Oslo kommunes bademester, Hjalmar Larsen. På bildet fra åpningsarrangementet sees Stine Greni, avdelingsleder kystled, OF; Hjalmar Larsens sønn, Stein Larsen; ordfører i Nordre Follo, Hanne Opdan; Cathrine Restad-Hvalby, OF.

TILSYNSVAKTER Etter to år med pandemi kunne vi endelig samle (nesten) alle tilsynsvaktene, som er en stor og viktig del av Kystled Oslofjorden. I nydelig augustvær feiret vi at det er 25 år siden Fyrsteilene i Nesodden kommune ble OFs første kystledhytte og 25 år siden Kystled Oslofjorden ble en realitet.

kommune og OF, og begge parter har jobbet lenge for å tilgjengeliggjøre hytta for allmenheten. Heidehaugen eies av Oslo kommune, og OF har stått for en totalrehabilitering av hytta. Den ble umiddelbart en gjestefavoritt da den åpnet i juni.

Solide støttespillere

Vi teller nå 66 hytter i Kystled Oslofjorden, mye takket være godt samarbeid med dyktige driverorganisasjoner, medlemskommuner og andre samarbeidspartnere. Nettverket består av, foruten OF, 17 organisasjoner som selv har ansvar for sine hytter. I tillegg har vi 24 lokalt ansatte tilsynsvakter som passer på hyttene og sørger for at gjestene skal få en så god opplevelse som mulig. Kystledhyttene er gjerne eldre bygninger, og behovet for vedlikehold er stort. Flere hytter har fått et løft dette året, og arbeidet med drift og vedlikehold pågår året rundt. Dette er muliggjort med støtte fra blant annet Sparebankstiftelsen DNB og spillemidler fra Norsk Tipping.

VED SLUSENE I juni åpnet en ny kystledhytte ved historiske Brekke sluser, Europas høyeste sammenhengende slusetrapp. Sluseassistentboligen driftes av Haldenvassdragets Kanalselskap og føyer seg inn i rekken av spennende destinasjoner i deres regi langs Haldenkanalen. Hytta har hatt en god første sesong med mange fornøyde kystledgjester.

VANSJØ I mai kunne vi sammen med Moss kommune invitere til åpningen av en ny kystledhytte som har vært planlagt i lang tid. Elverhøy ligger på en odde ved Mosseelvas utløp til Vansjø. Moss kommune har lagt ned betydelige ressurser og midler i rehabiliteringen av stedet.

VÆRUTSATT Mange av hyttene i Kystled Oslofjorden ligger idyllisk, men værutsatt til. Vær, vind og saltvann medfører et jevnlig behov for vedlikehold, og i 2022 var det over 20 hytter som fikk et løft. Takket være gode støttespillere, blant annet Kystverket og Sparebankstiftelsen DNB, kan vi holde de mange unike bygningene som er del av Kystled Oslofjorden ved like.

Vedlikeholdsløft til felles glede i 5 + 3 år

I de fem årene 2018–2022 støttet Sparebankstiftelsen DNB Kystled Oslofjorden med 15 millioner kroner, til vedlikehold og løft av kystledhyttene. Det er kostnadskrevende å forvalte og ivareta gamle bygg, særlig de som ligger værutsatt til ved kysten. Mange av kystledhyttene er verneverdige og en naturlig del av kystkulturarven. Det er viktig å bevare og sikre disse byggene. Midlene fra Sparebankstiftelsen DNB og andre bidragsytere sikrer allmenheten muligheten til å oppleve disse unike overnattingsstedene langs Oslofjorden. Det er derfor med stor glede og jubel at OF i 2022 fikk en tildeling på ytterligere 15 millioner kroner fra Sparebankstiftelsen DNB, for de neste tre årene.

KYSTLEDAVDELINGEN OG VEDLIKEHOLDSFOND Avdelingen jobber med alt fra avtaleverk og historiefremføring til oppfølging av gjester, drivere og tilsynsvakter. Bilde tatt da det ble klart at Sparebankstiftelsen DNB viderefører vedlikeholdsfondet.

KAFÉDIALOG Nesodden kommune og OF inviterte frivilligheten på Nesodden til kafédialog om Steilenes framtid. Spørsmålene som ble diskutert var hvordan vi sammen kan jobbe for å bedre allmenhetens tilgang til Steilene, tilrettelegge for økt formidling av kystkultur og Steilenes oljehistorie, samt ivareta Steilenes miljø, kulturbygg, historie og natur. På bildet snakker Espen Søylen om historien til Kystled Oslofjorden.

SIGNERING Kommunedirektør Wenche Folberg i Nesodden kommune og direktør Espen Søylen, OF, signerer to viktige avtaler for fremtiden. De skal sikre friluftslivet for alle på Steilene framover, herunder allmenhetens tilgang til to nye kystledhytter. Prosjektet med å sette i stand Bestyrerboligen og Tapperiet startet i november.

Fornøyde gjester

Kystled Oslofjorden er et svært populært tilbud, og gjester som oppdaget kystledhyttene under pandemien har kommet tilbake i 2022. Dette forteller noe om at stadig flere er opptatt av enkelt, rimelig og kortreist friluftsliv. Det gleder oss å se at innsatsen for å ivareta eldre bygg samt å formidle historien rundt de forskjellige stedene blir tatt så godt imot.

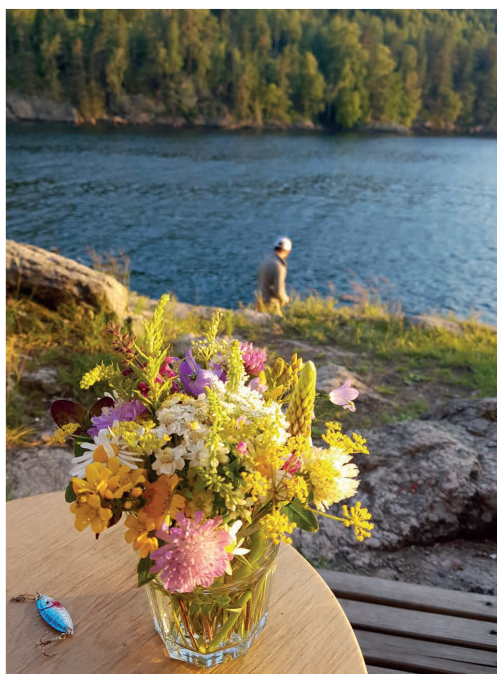
HERNESTANGEN Sommerdager ved Drammensfjorden. På halvparten av alle opphold var det barn med på turen.

Fotokonkurranse

Tema for årets fotokonkurranse i Kystled Oslofjorden var "Kystledhyttene før og nå". Vårt ønske var å se hva som preger bruken av bygningene i dag, og nær 300 bilder kom inn. Bildene av "det lille livet", med klare referanser til tidligere tider, rørte oss aller mest.

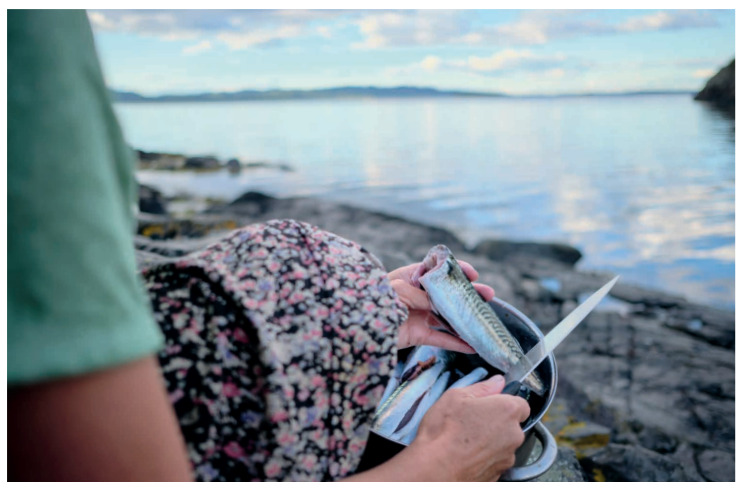
STRUTEN FYR Langt her ute er det få distraksjoner. Barna på bildet er bekymringsløst opptatte i lek med steiner, akkurat som en fyrvokters barn kunne være for 100 år siden. Foto: Jonas Lindstad Matri

FISKERHYTTA var den første av hyttene i Sandspollen som fikk telefon, for det var viktig å varsle om at makrellen var kommet inn i pollen. I dag er telefonens viktigste rolle kanskje å forevige fisketuren. Foto: Anette Nauf

OMMEN Bildet av det ventende barnet på bryggen på Ommen, er som et ekko til historien om fiskerenken Oleana som bodde alene med åtte barn på Ommen. Vi ser ikke ansiktet til barnet, men kontakten mellom de to personene i bildet er tydelig. Foto: Tine Victoria Torke

KYSTLEDHYTTA VED LØVØYSUND var fra 1960-tallet firmahytte for de ansatte i Postverket. Den gang som nå har nok makrellfiske vært noe av det som skaper sommerminner. Foto: David Kro Barlaup

Gode dager på hytta – 25 år med hyttebøker

I anledning 25-årsjubileet for Kystled Oslofjorden presenterte vi en digital utstilling med noe av det som opp gjennom årene er blitt nedtegnet i de mange hyttebøkene. Vi oppdaget snart at det var en del ting som gikk igjen, uansett hvilken hytte en bok hadde ligget på. Utstillingen ble derfor presentert tematisk i åtte ulike kategorier, her er fire av dem.

HYTTA OG LANDSKAPET

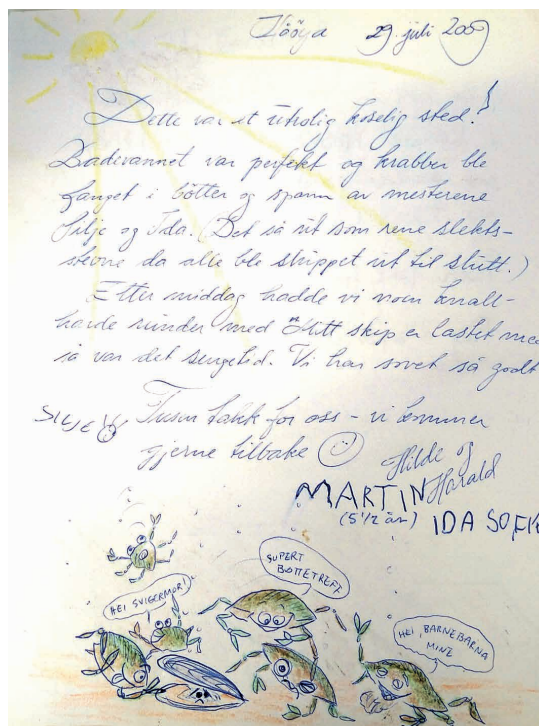
I hyttebøkene er det mange bilder av hytta og landskapet rundt.

Tegningen av den flotte, laftede hytta på Kjeholmen kommer også med en advarsel; ikke bruk kort kjole når du skal opp på hemsen!

DET VI SÅ OG GJORDE

Det er naturlig at det blir mye sjøfugl, båtliv og fiskehistorier om både reker, fisk og krabber i hyttebøkene. En familie som har besøkt Eldhuset har laget denne fine tegningen av et krabbe-familietreff i ei båt.

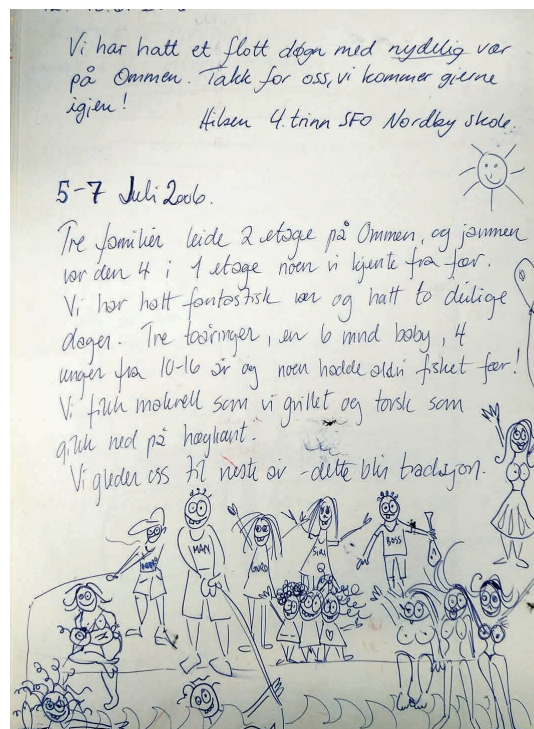
MINNEVERDIGE TURER

I hyttebøkene finner vi bryllupsreiser, bursdagsfeiringer og gjester som vender tilbake år etter år. Selv om hyttene i Kystled Oslofjorden er delehytter, kommer det tydelig fram at dette er steder som får en spesiell plass i folks hjerter.

FAMILIEN

Det er viktig å dokumentere hvem som har vært med på tur, og i hyttebøkene finnes en mengde med familiebilder. På dette bildet fra Ommen er tre familier sammen på tur, og jammen var det ikke noen kjentfolk på stedet fra før. Alle skal telles og tegnes.

Søk opp flere godbiter fra hyttebøkene på vår nettside, oslofjorden.org

"Gode dager på hytta"

Når himmelen er klasseromstaket

OF har hvert år uteundervisning med flere tusen barn og pedagoger i skoler og barnehager. Det gir bedre læring, og mer rom for barna med litt ekstra sprell i kroppen.

Tekst: Anna Blix
Frilansjournalist

Se for deg en fin maidag ved Oslofjorden. Plantene er i full blomstring, og i fjæra er dyrelivet i full gang igjen etter vinterens kalde og rolige måneder. Plutselig velter en skoleklasse ut av en buss, og 20-30 ivrige 10-åringer beveger seg ned mot stranda. På veien snakker de om hva de har i matpakka, om de nyeste Pokémon-kortene de har skaffa seg og alt det andre som beveger seg oppe i hodene til dagens 10-åringer. Nede på stranda tas de imot av noen blide voksne fra Oslofjordens Friluftsråd. De er her for å kose seg, ungene, men også for å lære noe på en annen måte enn de gjør i klasserommet.

En klassetime ute av de mange inne

Dette er en scene som kan utspille seg på en strand langs Oslofjorden i 2023, og som kunne ha gjort det i 1998, året Oslofjordens Friluftsråd startet opp sitt barne- og ungdomsarbeid. Ja, faktisk har Pokémon-kortene

FOR KORTE En havforskers gummistøvler er alltid for korte! Her fra Livet i fjæra på Malmøya, i samarbeid med Larvik kommune.

eksistert omtrent like lenge som OFs undervisningsopplegg. Og i takt med tiden har barne- og ungdomsarbeidet blitt viktigere, både for OF og for elevene som er med.

En utetime med Oslofjordens Friluftsråd kan arte seg på omtrent like mange måter som det finnes skoleklasser som er med. Elevene kan lære om matematikk, friluftsliv, sikkerhet ved vann, livet i fjæra, kart og kompass, hvordan man kan lage mat ute eller marin forsøpling, for å nevne noe. Det kan regne, snø, være strålende sol eller overskyet. Det kan være at en krabbe tar all oppmerksomheten, eller bare det at pultene er borte og himmelen er taket blir så overveldende at det å sørge for at ingen hopper i vannet med alle klærne på er læring nok for en skoletime.

Siden slutten av 1980-tallet og fram til i dag, har norske skolebarn fått 1359 flere timer på skolen. De fleste av dem er lagt til 1.-4. klasse. Halvparten av disse timene kom da

STOLE PÅ HVERANDRE Fysisk aktivitet og samarbeidsøvelser er populært. Aktiviteten "Brobygger'n" krever god kommunikasjon, samarbeid og at alle kan stole på hverandre.

6-åringene begynte på skolen på 90-tallet, mens resten er lagt til andre steder. Selv om det er fokus på aktivitet i skolen, foregår mange av timene i ro, inne i et klasserom.

Fysisk aktivitet er bra for kroppen og undervisninga

Verdens helseorganisasjon anbefaler at barn og unge er aktive i minst 60 minutter hver dag. Tall fra Norge viser at bare 64 prosent av 9-årige jenter og 81 prosent av 9-årige gutter tilfredsstillers anbefalingen. Når barna blir 15 år, er det bare 40 prosent av jentene og 51 prosent av guttene som er aktive i den anbefalte tiden. Fysisk aktivitet er viktig fordi det er helsefremmende, og kan medvirke til å forebygge og behandle over 30 ulike sykdommer og tilstander. Fysisk aktivitet har blant annet positiv effekt på mental helse og hukommelse, og forbedrer søvnen.

Forskjellige studier understreker dette. En gruppe 1.

TRANSFORMASJON En elev på et av våre kurs studerer en øyestikker som går fra nymfe til voksent individ. OF jobber hver dag for mer og bedre uteundervisning i skole og barnehage og har kurs for både elever og pedagoger.

klassinger som var i fysisk bevegelse mens de lærte matte, lærte raskere enn barn som satt stille og skulle lære den samme matematikken. En amerikansk studie der lærerne flyttet undervisningen ut, viste at det førte til færre avbrytelser fra elevene og også færre irettesettelser fra lærerne i de påfølgende timene, selv om barna ikke fikk gjøre hva de ville mens de var ute, men gjennomførte vanlig undervisning, bare i et utemiljø. En norsk studie viste at barnehagebarn som var mer ute, var mer konsentrerte og mindre urolige helt til de startet i andre og tredje klasse.

Opp mot 7000 elever og 1500 pedagoger får hvert år være med på Oslofjordens Friluftsråds undervisningsopplegg. Etter noen stille pandemiår er undervisninga nå oppe på samme aktivitetsnivå som før pandemien, og særlig kurs som handler om samarbeid og kommunikasjon er det etterspørsel etter. Ute i virkelighetens klasserom kan man lære om det meste.

OPPOVER Fiskebein, uten ski eller krabbende, oppover går det! Friluftsskole på Eiksmarka i samarbeid med Lier kommune og DNT Drammen og Omegn.

HVAL Geologi er spennende! På Malmøya i Larvik fant vi denne "steinhvalen", og sammen med Kongsberg International School klatret vi opp på ryggen.

PALETT Med skjell som palett blir det vakre hender på strender! Friluftsskolen på Veierland, Færder kommune.

Uteundervisning gjør det lettere å spille flere elever gode

Øreåsen skole i Moss er en av skolene som har brukt OFs undervisningstilbud. De har sendt lærerne på kurs, så lærerne igjen kan ta med seg elevene ut. Rektor Marit Skei Andersen sier at det å være ute og være fysisk aktiv i læringa er bra for elevene. Hun forteller at bare det å være ute gir mer ro og mer tid til hver elev, fordi rammene rundt læringa er annerledes. Uteundervisninga er ikke like fastlåst som i et klasserom, og det er lettere for lærerne å spille mange elever gode når de får bruke hele kroppen og være fysisk aktive mens de lærer. Andersen trekker særlig fram friluftsrådenes ressurshefter til lærerne som viktige for å kunne ha gode utendørs undervisningstimer. Oppleggene i heftene krever lite utstyr og har få krav til det fysiske uteområdet, og er dermed en god idébank for hvordan uteopplegg kan gjennomføres.

Annika Ljungström er avdelingsleder for OFs aktivitetsavdeling, og har blant annet ansvar for barne- og ungdomsarbeidet OF gjennomfører i skoletiden og i ferier. For henne er det viktig at vi er ute, både fordi det er bra for kroppen og fordi kjennskap til naturen i nærområdene våre gjør at vi blir mer opptatt av å ta vare på den. For den beste læringen er tverrfaglig, der man lærer om virkeligheten, i virkeligheten. "Alle barn har forskjellige måter å lære på. Uteundervisning gir rom for å lære med hele kroppen og alle sanser, og det ser vi passer elevene vi møter veldig bra. Vi opplever nesten aldri konflikter mellom elever ved undervisning ute", sier Annika, og understreker med det både det forskningen viser og erfaringene fra Øreåsen skole i Moss.

Tilbake til stranda. Matpakkene er spist, undervisningen er gjennomført, og elevene er på vei tilbake til bussen. Med litt sand i skoene, litt mer kunnskap og litt mindre sprell i kroppen etter en skoledag mange aldri vil glemme.

FAKTA

Læring i friluft gir:

Bedre læring Barns konsentrasjon og evne til å holde oppmerksomheten oppe utvikles positivt ved jevnlig uteundervisning.

Bedre helse Undervisning utendørs bidrar til økt fysisk aktivitet og et lavere stressnivå hos barn. Barn som er mye ute i barnehage eller skole får også færre forkjølelser.

Dybdelæring Læring i friluft bidrar til dybdelæring. Gjennom naturlig, tverrfaglig undervisning i virkeligheten, om virkeligheten får elevene større forståelse for sammenhenger i fag og mellom fag.

Sosial kompetanse Ved undervisning utendørs utvikles barnas evne til samhandling og konfliktløsning.

Bedre forståelse for natur og miljø Barn som jevnlig observerer, forsker og jobber i naturen utvikler en grunnleggende kunnskap om natur og miljø, basert på egne erfaringer.

Direkte opplevelser Læring i friluft gir barna ekte, direkte opplevelser med alle sanser, en motvekt til opplevelser gjennom skjerm.

NATURVEILEDERE Dyktige og inspirerende naturveiledere er viktig. Anne Lise demonstrerer en flaskeruse.

FRA VIKINGTIDA Alltid kult å lære noen nye spill og uteaktiviteter. Her er det full fart med "Kakkjerring", et gammelt spill fra vikingtida. Fra friluftsskole i Sandefjord.

Mer uteskole og nye trender i skolen

Ny læreplan vektlegger undervisning utenfor klasserommet. Tverrfaglige temaer som folkehelse og livsmestring, demokrati og medborgerskap og bærekraftig utvikling passer hånd i hanske med uteundervisning.

Læring i friluft ble sterkt påvirket av koronapandemien. I perioder var det ikke mulig å reise mellom ulike skoler og barnehager for å holde kurs. Restriksjonene varte til medio mars. Noe som derimot lot seg gjennomføre i starten av året, var isfiske. Nesten 600 fjerdeklassinger i Bærum deltok på dette. Etter at restriksjonene ble opphevet, merket vi en økt interesse blant lærere for uteskole og fysisk aktiv læring. Våre kurs med tema lek, samarbeid og fysisk aktivitet fikk et stort oppsving. Dette er jo også i tråd med den nye læreplanen fra høsten 2020, som vektlegger undervisning utenfor klasserommet. Læreplanen sier også at de tverrfaglige temaene "folkehelse og livsmestring", "demokrati og medborgerskap" og "bærekraftig utvikling" skal innarbeides i alle fag. Også her passer uteskole og Læring i friluft godt.

Det ble gjennomført 89 kurs for 4 300 elever og 43 inspirasjonskurs for 1 000 pedagoger i skoler og barnehager. Av disse var 21 kurs for elever i grunnskolens introduksjonsklasser eller voksenopplæringen. I tillegg har over 300 lærere deltatt på kurs sammen med sine elever. Vi er nå oppe på omtrent samme antall aktiviteter som før pandemien, men har hatt betydelig færre deltakere. Årsaken til dette er blant annet at vi har fokusert mer på inspirasjonskurs for lærere og færre kurs for skoleklasser.

130 kurs
4300 elever
1000 pedagoger

Den naturlige skolesekken -undervisning for bærekraftig utvikling

Dette var siste året for det nasjonale programmet Den naturlige skolesekken, som var drevet av Naturfagsenteret ved Universitetet i Oslo. OF har deltatt i programmet siden 2009. Årets prosjekt var et samarbeid med lærere og elever på femte trinn på Nesøya skole i Asker kommune. Elevene arbeidet med bærekraftig utvikling innenfor temaene vannkvalitet, arealbruk og utbygging og friluftsliv og miljøpåvirkning. Forskningstemaet var: Bør småbåthavnene på Nesøya bygges ut? Lærerne og våre naturveiledere deltok også i et samarbeid med andre organisasjoner og skoler, som jevnlig hadde faglige samlinger.

Tilbakemeldingene fra elevene var meget gode. De opplevde at de lærte mye gjennom et langvarig prosjekt, de ble bedre kjent i sitt nærmiljø og forsto at bærekraftig utvikling ikke bare handler om naturvern, men like mye om økonomi og sosiale forhold.

For OF har programmet Den naturlige skolesekken beriket og utviklet vårt pedagogiske tilbud. Både elevene og vi har lært veldig mye. Derfor sender vi en stor takk til Naturfagsenteret ved UiO og håper at Den naturlige skolesekken kan gjenoppstå i en eller annen form.

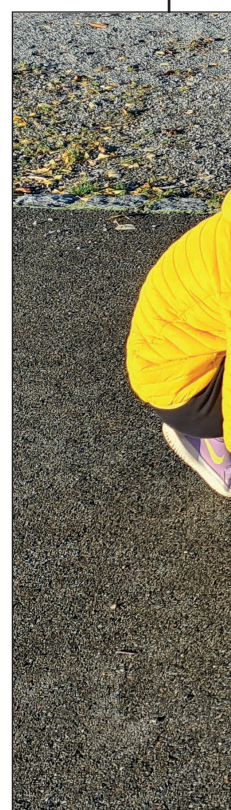
SØPPELJAKT

Elevene fikk prøve å styre en ROV (undervannsdrone) med kamera. På skjermen oppdaget de at det var ganske mye søppel under bryggene, så da ble det dykking etter søppel.

MULIGHET FOR

SAMMENLIKNING Elever har lagd akvarium med arter som lever rundt bryggene på Hvamodden på Nesøya. Funnene blir artsbestemt og registrert, slik at ny grupper senere kan sammenligne det de finner med tidligere registreringer.

FØRSTE FISK En magisk dag på isen! Mange elever har fått sitt livs første fisk på Dælivann i Bærum, under isfiskedager som OF gjennomfører i samarbeid med Sjøholmen maritime senter.

LIVREDNINGSKURS Breivoll Gård, Ås

Drukningforebyggende innsats

Hvert år drukner ca. 90 personer i Norge. Det er omtrent like mange som dør i trafikken. De fleste ulykkene skjer ved fall fra land eller brygge, på andre plass er fritidsbåtulykker og på tredje plass kommer badeulykker. Mange drukningsulykker kunne ha vært unngått med enkle grep.

For å oppnå målene i læreplanen for grunnskolen er det nødvendig å legge deler av svømmeundervisningen utendørs. Mange lærere mangler kompetanse og erfaring i utendørs svømmeundervisning. OF har i mange år bidratt i drukningsforebygging gjennom livredningskurs, utesvømming og sjøvettopplæring for pedagogisk personale og andre som har ansvar for barn ved vannaktiviteter. Vi har i år gjennomført 15 kurs for lærere og 9 kurs for elever, med sjøvet, utesvømming og livredning som tema – ca. 200 voksne og 475 elever deltok.

IKKE BARE STRAND De fleste av OFs opplegg for uteundervisning kan utføres i skolegården. Her matematikk.

VERDENS KULESTE DAG Strikkbåt med stø kurs for Langåra!

Friluftsskoler

Friluftsskolen er et ferietilbud for 10–13-åringer, og skal gi deltakerne en lystbetont introduksjon til friluftsliv. De får være med på lavterskel friluftaktiviteter i eget nærmiljø, der målet er å legge grunnlag for varige friluftsvaner. Friluftsskolen er et samarbeid mellom Friluftsrådernes Landsforbund og Den Norske Turistforening.

OF har arrangert friluftsskoler i samarbeid med organisasjoner og kommuner siden oppstarten i 2014. Skolene er svært populære og blir fort fulltegnet, spesielt i sommerferien. I 2022 arrangerte vi 13 friluftsskoler med til sammen 293 deltakere. Ti av friluftsskolene ble arrangert i skolens sommerferie, en i vinterferien og to i høstferien.

Verdens kuleste dag

I september var det igjen klart for Verdens kuleste dag på Akershus festning. Dette er en gratis familiefestival i regi av Sparebankstiftelsen DNB, med opplevelser i fokus. OF deltok med strikkbåtbygging og natursti med tema marin forsøpling. Ca. 750 barn og 600 voksne var innom vår stand.

Styrets beretning

Virksomhetens art

Oslofjordens Friluftsråd er et friluftsråd for kommuner og fylkeskommuner med kystlinje langs Oslofjorden, fra Halden til Larvik. Årsmøtet er vårt høyeste organ. Her møter tre representanter fra hver kommune og fylkeskommune. OF avgir høringsuttalelser i kommunale plansaker for å ivareta friluftslivets interesser, og eier eller disponerer rundt 200 eiendommer som er sikret for friluftsliv og forvaltes i samarbeid med kommunene. Med både egne ansatte og organisert frivillig innsats, gjennomføres ryddeaksjoner og analyser av marint avfall. Gjennom organisasjonens bookingsystem leies det ut overnatting i 66 kystledhytter. Det drives utstrakt opplæringsvirksomhet i friluftsliv og utendørs læring, i samarbeid med barnehager og skoler.

Fortsatt drift

Oslofjordens Friluftsråd har en god økonomi og styret legger fortsatt drift til grunn for regnskap og årsrapport 2022.

Arbeidsmiljø og personale

Administrasjonen har 27 fast ansatte og holder til i leide lokaler på Slemmestad i Asker kommune. Arbeidskraften er stabil. Det er ikke rapportert alvorlige hendelser eller arbeidsulykker i løpet av året. Siste del av arbeidsåret var preget av anleggsarbeider i området rundt kontoret. Dette vil fortsette i de kommende årene, og ledelsen arbeider med å finne midlertidige lokaler. I tillegg benyttes hjemmekontor. Alle ansatte har inngått avtale om hjemmekontor. Sykefraværet er lavt, 2,79 prosent. Dette er noe lavere enn i 2021. Kvinneandelen er på 41 prosent ved årets utgang. Samarbeidet mellom de ansatte og ledelsen er meget godt. Samarbeidsutvalget (SAMU) har regelmessige møter. En arbeidsmiljøundersøkelse ble gjennomført i mars 2022, og blir fulgt opp i samarbeid med de ansatte.

Ytre miljø

Den løpende driften innebærer ingen utslipp som kan være til skade for det ytre miljø.

Samfunnsansvar

Formålet med OF er å bidra til at allmenheten har god tilgang til å drive friluftsliv i og langs Oslofjorden. Vi arbeider for å verne naturen og holde fjorden ren, dels gjennom egen innsats og dels ved å organisere og tilrettelegge for frivillige. Friluftsrådet er høringsinstans for å ivareta naturen og allmenhetens interesser i kommunale og fylkeskommunale plansaker. Opplæring og økt motivasjon for friluftsliv er et viktig bidrag til livsglede og folkehelse.

Resultatoppnåelse

OF har nådd mange av de mål som var satt opp for 2022 og løst oppgavene på en god måte. Økonomien er under god kontroll. Organisasjonens omdømme er godt.

Økonomi – årsresultat og disponeringer

Årsresultatet ble et underskudd på 1 006 000 kr. Egenkapitalen per 31.12.2022 er på kr 21 258 041.

Fremtidig utvikling

Styret ser positivt på den fremtidige utviklingen av organisasjonen. OF spiller en viktig rolle i arbeidet med å gjennomføre Helhetlig tiltaksplan for Oslofjorden. OF er også engasjert i flere offentlige og privat finansierte prosjekter innen opplæring, skjøtsel og rydding av marint avfall. Etterspørselen etter overnatting i kystledhytter har holdt seg på et rekordhøyt nivå og flere nye destinasjoner vil bli åpnet i årene fremover.

Styret i Oslofjordens Friluftsråd, Slemmestad 23.02.2023

Øivind Sjuls <i>Styreleder</i>	Anne-Hilde Rese <i>Nestleder</i>	Paul Henriksen <i>Styremedlem</i>
Anne Haabeth Rygg <i>Styremedlem</i>	Kjell Maartmann-Moe <i>Styremedlem</i>	Martin Pedersen <i>Styremedlem</i>
Pernille Rød Larsen <i>Styremedlem</i>		Espen Søylen <i>Direktør</i>

OSLOFJORDPRISEN Tony Larsson har siden år 2000 tatt imot barn og unge på Fyrsteilene, Nesodden, gjennom det unike prosjektet Kunstfyret. Med øyas særegne natur som ramme, har deltagerne lært om naturen og produsert egne bilder. Ved siden av dette har han som tilsynsvakt for Fyrsteilene tatt vare på gjestene, og med stort engasjement formidlet øyas historie og natur. Fyrsteilene var den første kystledhytta i Oslofjorden. Tonys mangeårige engasjement for formidling, det være seg kunst, historie eller natur, og hans innsats for Kystled Oslofjorden, gjør ham til en verdig vinner av Oslofjordprisen.

KONTORSITUASJONEN Slemmestad skal utvikles til å bli en liten by med boliger og kontorer. Det gamle Slemmestad sentrum var bygd opp rundt sementproduksjonen. Fire store sementsiloer rett ved OFs kontor har blitt revet.

RÅDSBEFARING Oslo kommune har brukt betydelige ressurser og midler på å rehabilitere og tilrettelegge Langøyene for friluftsliv. Ikke minst er den gamle søppelfyllinga sikret. Oslofjordens Friluftsråds øverste styringsorgan er Rådet, som består av representanter fra kommuner, fylkeskommuner og enkelte organisasjoner rundt Oslofjorden. Det er lang tradisjon for å ta med rådsmedlemmene og ansatte i forvaltningen ut på befaring for å se på problemstillinger og vise fram gode eksempler, bl.a. innen friområdeforvaltning. Dette mener vi kan være av stor interesse og ha overføringsverdi for alle kommunene langs fjorden. I år var Langøyene et naturlig valg!

	Note	Regnskap 2021	Budsjett 2022	Regnskap 2022
Driftsinntekter				
Kontingenter kommuner og fylker	1	10 592 770	10 934 499	10 931 699
Kontingenter støtte medlemmer	1	930 161	1 010 800	598 636
Administrasjonsstøtte, andre inntekter	2	1 405 176	1 402 622	1 879 008
Utleie og div. inntekter kystled	3	9 648 006	9 588 719	8 947 851
Vedlikehold kystled	3	3 300 957	3 075 000	3 731 363
Friområder	4	3 346 746	3 922 268	3 166 642
Vimpel (bøyer), kajakkstativer og annet	5	1 886 299	2 057 805	1 916 147
Aktivitet	6	2 271 167	1 726 000	2 456 154
Marine prosjekter	7	2 125 495	3 969 000	4 808 154
Skjærgårdstjenesten – tilskudd sekretariat	8	329 423	319 505	464 229
Sum		35 836 200	38 006 218	38 899 884
<i>Tilskudd Skjærgårdstjenesten</i>		16 620 063	16 620 063	17 103 357
Sum driftsinntekter		52 456 263	54 626 281	56 003 241
Driftskostnader				
Div. varekostnad administrasjon	2	0		4 253
Drift kystled	3	4 060 152	3 609 042	3 916 143
Vedlikehold kystled	3	2 557 601	2 145 000	2 698 190
Friområder	4	1 987 724	2 634 136	1 755 613
Bøyer, kajakkstativer og annet	5	486 116	1 075 390	165 961
Aktivitet	6	485 692	440 196	648 249
Marine prosjekter	7	-1 917 034	1 327 800	1 848 825
Skjærgårdstjenesten OF-bidrag	8	983 408	978 882	1 012 394
Skjærgårdstjenesten sekretariat kostnad	8	4 232	30 744	67 534
Sum varekost (u. Skjærgårdstjenesten)		8 647 890	12 241 190	12 117 160
Driftstilskudd Skjærgårdstjenesten		16 466 937	16 468 920	16 978 577
Sum varekostnad		25 114 827	28 710 110	29 095 737
Lønnskostnader		16 861 041	18 002 802	19 817 414
Pensjonskostnader		209 875	1 814 775	1 741 606
Andre personalkostnader		262 492	275 526	447 576
Sum personalkostnader	9	17 333 407	20 093 103	22 006 596
Avskrivninger	10	900 812	462 523	512 576
Kostnader lokaler		927 425	982 509	1 453 642
Leie maskiner og utstyr		727 270	655 541	504 168
Kostnader anskaffelser		222 330	217 635	544 386
Reparasjon og vedlikehold		4 079	30 000	28 571
Eksterne honorarer		1 177 060	948 443	570 755
Andre kontorkostnader	11	783 888	713 787	800 777
Bil- og båtkostnader		198 042	352 559	518 655
Reise, diett, bil- og båtgodtjørelse		264 800	290 735	386 141
Salg, reklame og informasjon		71 695	71 812	112 702
Gaver og kontingenter		197 367	196 892	237 949
Forsikringer		90 495	180 990	203 193
Andre kostnader		212 068	203 789	432 253
Tap på fordringer		-278 210	0	-96 322
Sum andre driftskostnader		5 499 121	5 307 215	6 209 446
Sum driftskostnader		47 947 355	54 110 428	57 311 779
Driftsresultat		4 508 908	515 853	-1 308 538
Netto finans		-27 439	63 000	302 539
Årsoverskudd	14	4 481 469	578 853	-1 006 000

Regnskapsprinsipper

Regnskapet for Oslofjordens Friluftsråd er utarbeidet i henhold til regnskapslovens bestemmelser og god regnskapsskikk for ideelle organisasjoner. Drifts- og investeringstilskudd inntektsføres og drifts- og byggekostnader kostnadsføres.

Klassifisering og vurdering av balanseposter

Anleggsmidler er eiendeler ment til varig eie og bruk i virksomheten. Anleggsmidler vurderes til anskaffelseskost, men nedskrives til virkelig verdi dersom verdifallet ikke forventes å være forbigående. Omløpsmidler og kortsiktig gjeld omfatter poster som forfaller til betaling innen ett år. Omløpsmidler vurderes til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi.

Fordringer

Fordringer oppføres i balansen til pålydende.

Varige driftsmidler

Varige driftsmidler balanseføres og avskrives lineært over økonomisk levetid, dersom de har levetid på over 3 år og har en kostpris som overstiger kr 15 000. Vedlikehold av driftsmidler kostnadsføres løpende.

Inntekter

Inntektene består av kontingenter, offentlig tilskudd, gaver fra private givere, prosjektinntekter, leieinntekter, deltakeravgift, salg av vimpler, overføringer til drift og investeringer i Skjærgårdstjenesten. Medlemsinntektene inntektsføres i den perioden de faktureres, og prosjektinntekter inntektsføres når prosjektene er fullført i henhold til god regnskapsskikk for ideelle organisasjoner.

Innfusjonering av sekretariatet for Skjærgårdstjenesten i Oslofjorden

Fra 2021 er sekretariatet for Skjærgårdstjenesten i Oslofjorden innfusjonert i OFs regnskap. Dette får ingen resultat effekt, men fører til at omsetning og egenkapital øker betydelig. OF mottar tilskudd til drift av Skjærgårdstjenesten som videreformidles. Dette føres under posten "Tilskudd Skjærgårdstjenesten" på inntektssiden og "Driftstilskudd Skjærgårdstjenesten" på utgiftssiden. 10 prosent av tilskuddet overføres til båtfond. Dette føres ikke i driftsregnskapet, men i balansen. Sekretariatets kostnader til revisjon m.m. inngår i OFs driftskostnader.

Balanse 31.12.2022

Eiendeler	Note	31.12.2022	31.12.2021
Anleggsmidler			
Immaterielle eiendeler			
Office 365 – lagringsplass		31 941	63 877
Ny bookingløsning		3 399 084	
3 stk. båtplasser Alværn		225 000	225 000
Sum immaterielle eiendeler	10	3 656 025	288 877
Varige driftsmidler			
Eiendommer			
Storesand Friluftshus og sanitæranlegg		1 363 703	1 439 479
Sum tomter, bygninger og annen fast eiendom	10	6 420 705	6 496 481
Sum andre driftsmidler	10	1 357 212	1 298 003
Sum varige driftsmidler		7 777 917	7 794 484
Finansielle anleggsmidler			
Egenkapitaltilskudd KLP		530 027	487 355
Depositum båtplass Slemmestad		3 000	3 000
Lån til Stift. Gamle Guldholmen Fyr		5 250	25 250
Sum finansielle anleggsmidler		538 277	515 605
Sum anleggsmidler		11 972 219	8 598 966
Omløpsmidler			
Fordringer			
Kundefordringer	12	534 101	106 402
Opptjente ikke fakturerte inntekter	12	205 074	8 000
Avsetning tap på kundefordringer	12	-3 320	-99 642
Mellomregning, DNT Aust-Agder			-19 450
Forskuddsbetalt leie	12	22 961	
Forskuddsbetalt forsikring	12	15 448	14 775
Andre forskuddsbetalte driftskostnader	12	148 272	120 516
Sum fordringer		922 536	130 601
Bankinnskudd, kontanter o.l.			
Sum bankinnskudd OF	13	11 262 434	13 890 406
Driftskonto Skjærgårdstjenesten		602 716	556 408
Båtfond bankkonto Skjærgårdstjenesten		7 881 749	6 730 515
Sum Skjærgårdstjenesten bankkonto		8 484 465	7 286 923
Sum bankinnskudd, kontanter o.l.		19 746 899	21 177 329
Sum omløpsmidler		20 669 435	21 307 930
Sum eiendeler		32 641 654	29 906 896

Egenkapital og gjeld	Note	31.12.2022	31.12.2021
Egenkapital			
Annen kapital			
Skjærgårdstj. – fri egenkapital		13 804 698	9 385 608
Skjærgårdstj. – båtfond egenkapital		555 898	525 811
Skjærgårdstj. – båtfond egenkapital		7 903 445	6 964 073
Resultat Skjærgårdstjenesten båtfond		-21 696	32 292
Resultat Skjærgårdstjenesten drift		43 823	30 087
Resultat Oslofjordens Friluftsråd		-1 028 127	4 419 090
Sum egenkapital	14	21 258 041	21 356 961
Gjeld			
Andre avsetninger for forpliktelser			
Depositum kajakkstativ		90 184	93 184
Sum avsetning for forpliktelser		90 184	93 184
Annen langsiktig gjeld			
Pantelån		19 000	19 000
Sum annen langsiktig gjeld	15	19 000	19 000
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld		2 005 057	701 884
Forskuddstrekk		732 475	590 875
Påleggstrekk		8 936	4 644
APO-fond trekk		4 570	4 570
Skyldig arbeidsgiveravgift		474 444	81 894
Påløpt arbeidsgiveravgift av feriepenger		262 459	229 811
Forskudd fra kunder		21 370	251 370
Gjeld til ansatte og eiere		16 772	22 433
Feriepenger årets avsetning		1 855 300	1 623 756
Annen påløpt kostnad	16	102 774	86 040
Opparb. øremerkede midler, friområder, kystledhytter	17	4 226 357	3 379 969
Prosjekt øremerkede midler	17	1 563 916	1 460 506
Sum kortsiktig gjeld		11 274 429	8 437 752
Sum gjeld		11 383 613	8 549 936
Sum egenkapital og gjeld		32 641 654	29 906 896

Styret i Oslofjordens Friluftsråd, Slemmestad 23.02.2023

Øivind Sjuls	Anne-Hilde Rese	Paul Henriksen
Styreleder	Nestleder	Styremedlem
Anne Haabeth Rygg	Kjell Maartmann-Moe	Martin Pedersen
Styremedlem	Styremedlem	Styremedlem
Pernille Rød Larsen		Espen Søylen
Styremedlem		Direktør

Note 1 Kontingentinntekter	2022	2021
Kontingenter kommuner	8 395 960	8 156 025
Kontingenter fylkeskommuner	2 467 539	2 363 945
Kontingenter foreninger	68 200	72 800
Kontingenter Oslofjordvenn	598 636	930 161
Bokført verdi kontingenter	11 530 335	11 522 931

Note 2 Andre driftsinntekter	2022	2021
Salg av bøker o.l.	4 867	15 563
Andre inntekter	449 426	48 319
Purregebyr/fakturagebyr	1 215	1 294
Administrasjonsstøtte	1 377 500	1 340 000
Forsikringsoppgjør på stjålet båt	46 000	
Bokført andre driftsinntekter	1 879 008	1 405 176

Kostnader	2022	2021
Andel Västskuststiftelsen for toalett Koster	4 253	-

Note 3 Kystled

Inntekter	2022	2021
Leieinntekter indre fjord	4 146 907	4 077 402
Leieinntekter ytre fjord vest	2 469 387	2 721 180
Leieinntekter ytre fjord øst	1 987 040	2 384 125
Andre kystledinntekter Haldenkanalen	331 795	371 901
Andre kystledinntekter Aust-Agder provisjon	-	5 732
Andre inntekter	12 722	50 866
Fakturagebyr		36 800
Sum leieinntekt	8 947 851	9 648 006
Støtte tilrettelegging kystledhytter	466 066	65 804
Vedlikeholdsfond: Sparebankstiftelsen DNB	3 265 297	3 235 153
Sum inntekt vedlikehold	3 731 363	3 300 957
Inntekter	12 679 214	12 948 963

Kostnader	2022	2021
Kommunale avg., strøm m.m.	659 352	935 201
Utstyr, inventar og mindre vedlikehold	386 281	27 886
Renhold og vask av sengetøy	227 083	4 176
Honorar tilsynsvakter	340 366	506 875
Andel leieinntekter til driverorganisasjoner	2 165 814	2 359 092
Leiekostnader hytter	94 159	193 768
Felleskostnader	43 088	33 154
Sum driftskostnader	3 916 143	4 060 152
Istandsetting	560 471	316 673
Vedlikeholdsfond:		
Sparebankstiftelsen DNB	2 137 719	2 240 928
Vedlikehold	2 698 190	2 557 601
Kostnader kystled	6 614 333	6 617 752

Note 4 Friområder

Inntekter	2022	2021
Brukerbetalinger – telavgift	-	1 038 768
Diverse inntekter friområder	703 886	457 214
Støtte tilrettelegging friområder	2 462 756	1 850 764
Inntekter friområder	3 166 642	3 346 746
Kostnader		
Drift av friområder	30 774	795 017
Istandsetting områder	1 564 641	1 043 210
Leieutgifter områder	160 197	149 497
Kostnader friområder	1 755 613	1 987 724

Note 5 Bøyer og kajakkstativ	2022	2021
Vimpel	1 540 552	1 634 474
Kajakkklagring	350 800	231 825
Inntekter div. eksterne oppdrag og annet	24 795	20 000
Sum inntekter vimpel og kajakkstativ	1 916 147	1 886 299
<i>Inntekter kajakkstativer bokført etter kontantprinsippet.</i>		

Kostnader	2022	2021
Bøyekostnader	152 755	480 720
Kajakkstativ	13 206	5 396
Sum kostnader bøyer og kajakkstativ	165 961	486 116

Note 6 Aktivitet

Inntekter	2022	2021
Bevilgninger	2 127 462	1 895 887
Egenandeler	328 692	375 280
Sum inntekter aktivitet	2 456 154	2 271 167

Kostnader	2022	2021
Utstyr	159 283	60 102
Annonsering	8 000	10 351
Eksternt personell	480 965	415 239
Sum direkte kostnader aktivitet	648 249	485 692

Note 7 Marine prosjekter

Inntekter	2022	2021
Støtte tilrettelegging prosjekter	4 808 154	2 125 495
I 2021 er det bokført en kreditnota tilknyttet plastpelletprosjektet på kr 3 682 963		

Kostnader	2022	2021
Løpende prosjektkostnader	1 848 825	-1 917 034
I 2021 er det bokført en kreditnota tilknyttet plastpelletprosjektet på kr 3 682 963		
Eksternt personell	480 965	415 239
Sum direkte kostnader aktivitet	648 249	485 692
I 2021 er det bokført en kreditnota tilknyttet plastpelletprosjektet på kr 3 682 963		

Note 8 Skjærgårdstjenesten

Inntekter	2022	2021
Godtgjørelse sekretariat Skjærgårdstjenesten	464 229	329 423

Kostnader	2022	2021
Tilskudd til Skjærgårdstjenestens driftsomr.	1 012 394	983 408
Utlegg Skjærgårdstjenestens sekretariat	67 534	4 232
Sum kostnader Skjærgårdstjenesten	1 079 928	987 640

Note 9 Lønnskostnader

Inntekter	2022	2021
Lønn	17 126 951	14 744 257
Arbeidsgiveravgift	2 690 464	2 116 783
KLP-pensjon	1 741 606	209 875
Andre personalkostnader	447 576	262 492
Sum lønnskostnader	22 006 596	17 333 407

- **Antall årsverk: 26 Sykefravær: 2,79 %.**
- **Det er i 2022 utbetalt kr 1 040 303 i lønn til direktør. Direktørens pensjonskostnad var kr 166 449.**
- **Godtgjørelse til styret og kontrollutvalget kr 133 095.**
- **Arbeidsgivers pensjonsandel til KLP av total lønn er 10,17 % av lønn i 2022.**

- Brutto påløpt pensjonsforpliktelse er kr 26 856 730 og innbetalt pensjon er kr 21 910 762. Ordningen omfatter 51 personer i 2022. Årets pensjonspremie, kr 2 049 349, er utgiftsført i sin helhet. Ansattes egenandel av pensjon er kr 307 743.
- OF er pliktig til å ha tjenestepensjon etter lov og obligatorisk tjenestepensjon. OFs pensjonsordning tilfredsstiller kravene i denne loven. OF har offentlig tjenestepensjon og AFP.
- Det er kostnadsført kr 165 500 i revisjonshonorar. Av dette er kr 6 000 rådgivning (innsendelse av årsregnskap til Brønnøysundregistrene).

Note 10 Immaterielle eiendeler, eiendommer, rettigheter og andre driftsmidler

Immaterielle eiendeler avskrives over 3 og 4 år	
Kostpris på lisens, hjemmeside og båtplasser	1 854 441
Akkumulerte avskrivninger	1 565 564
Bokført verdi immaterielle eiendeler 01.01.2022	288 877
Kostpris nye bookingsider og OF internetsider	3 399 084
Ordinære avskrivninger	31 936
Bokført verdi immaterielle eiendeler 31.12.2022	3 656 025

Eiendommer og rettigheter. Avskrives ikke	
Regnskapsført verdi 31.12.2021	6 853 995
Nedskrivning pga. feil i tidligere års regnskap	-1 796 993
Korrigert verdi 1.1.2022	5 057 002
Regnskapsført verdi 31.12.2022	5 057 002

Storesand Friluftshus og sanitæranlegg. Avskrives over 20 år.	
Kostpris 31.12.2021	1 515 547
Akkumulerte avskrivninger	76 068
Bokført verdi 01.01.2022	1 439 479
Ordinære avskrivninger	75 776
Bokført verdi 31.12.2022	1 363 703

Andre driftsmidler

Spleis, Oxpro AL8. Avskrives over 10 år	
Kostpris, Spleis Oxpro AL8 i 2021	2 202 654
Gaver/tilskudd 2021	2 000 000
Netto kostpris Spleis, Oxpro AL8 i 2021	202 654
Akkumulerte avskrivninger	5 066
Bokført verdi Spleis, Oxpro AL8 01.01.2022	197 588
Ordinære avskrivninger	20 264
Bokført verdi Spleis, Oxpro AL8 31.12.2022	177 324
Ordinære avskrivninger og nedskrivninger for 2022	512 576

Nedskrivning av eiendomsporteføljen med kr 1 796 993 er foretatt mot egenkapital 1.1.2022. En gjennomgang og opprydding av eiendoms- og servitutporteføljen medførte behov for nedskrivning.

Note 12 Omløpsmidler, fordringer

Kundefordringer og andre fordringer	2022	2021
Kundefordringer 31.12.2022	534 101	106 402
Opptjente, ikke fakturerte inntekter	205 074	8 000
Avsetning tap på kundefordringer 31.12.2022	-3 320	-99 642
Forskuddsbetalte kostnader	186 681	115 841
Sum fordringer 31.12.2022	922 536	130 601

Note 13 Bundne midler

Bundne skattetrekkmidler pr. 31.12.2022	758 521
Skyldig skattetrekk pr. 31.12.2022	732 475

Note 14 Egenkapital

Egenkapital pr. 1.1.2022	15 601 691	Annen kapital
Nedskr. av eiendom, pga. feil i eldre regnskap	-1 796 993	
Korrigert egenkapital pr 1.1.2022	13 804 698	
Årets resultat OF uten Skjærgårdstjenesten	-1 028 127	
Egenkapital, ikke medregnet		
Skjærgårdstjenesten 31.12.2022	12 776 571	
Egenkapitalpostene fond til sikring og opparbeidelse og annen kapital er i 2022 besluttet å slås sammen til annen kapital. Egenkapitalpostene for 2021 er pga. sammenligningstall derfor også slått sammen.		

Skjærgårdstjenesten drift

Egenkapital drift 01.01.2022	555 898
Driftsresultat Skjærgårdstjenesten 2022	43 823
Egenkapital Skjærgårdstjenesten drift 31.12.2022	599 720

Skjærgårdstjenesten båtfond

Egenkapital båtfond 01.01.2022	6 996 365
Netto innbetalt båtfond egenkapital 2022	907 080
Resultat Skjærgårdstjenesten båtfond 2022	-21 696
Egenkap. Skjærgårdstjenesten båtfond 31.12.2022	7 881 749

Samlet egenkapital 31.12.2022

Annen kapital	12 776 571
Skjærgårdstjenesten båtfond	7 881 749
Skjærgårdstjenesten drift	599 720
Sum egenkapital	21 258 041

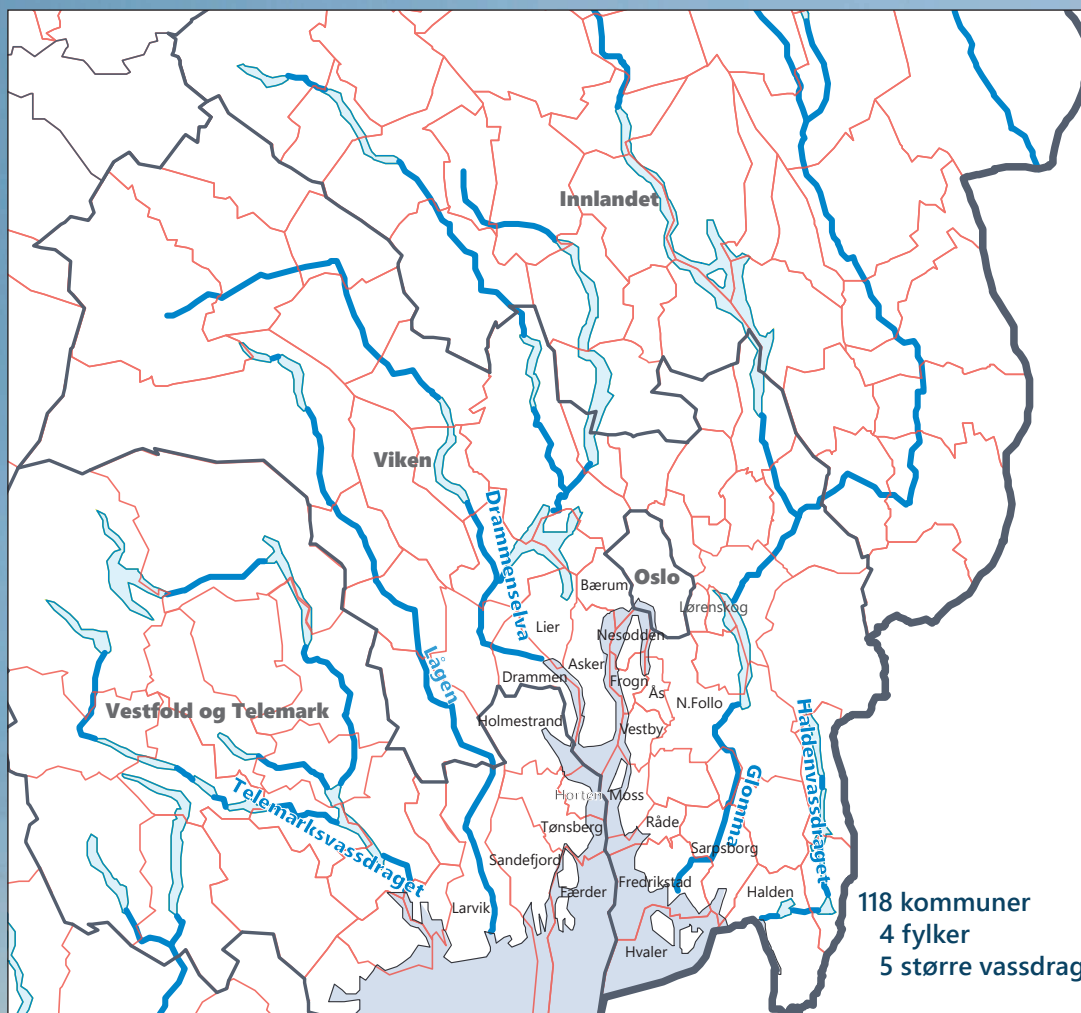
Note 17. Øremerkede midler

	2022	2021
Opparbeidede midler, friområder, kystledhytter	4 226 357	3 379 969
Prosjektmidler, aktivitet, marine prosjekter	1 563 916	1 460 506
Sum øremerkede midler 31.12.2022	5 790 273	4 840 475

Av plasshensyn er ikke alle noter gjengitt her.

Fullstendige noter fås ved henvendelse til administrasjonen eller på www.brreg.no

Avsender:
Oslofjordens Friluftsråd
Vaterlandsveien 23
3470 Slemmestad

KOMPLISERT Dette kartet viser hvorfor det er krevende å komme i gang med planlegging av nitrogenbegrensende tiltak. Det meste av Østlandets utslipp til sjø eller elver, inkludert Norges to mest vannførende elver, Glomma og Drammenselva, ender opp i Oslofjorden. Administrative grenser i vann og sjø bidrar til kompleksiteten.

OVERSKREDET TÅLEGRENSE Breiangen, havområdet mellom Hurumlandet, Jeløya, Horten og Sandebukta, er sterkt påvirket av tilførsel fra Drammensfjorden. Selv så langt ute er det et område på over 3 km² hvor oksygenforholdene ved bunnen er moderate eller dårligere. I de dypeste delene er oksygenforholdene nær ved å kunne klassifiseres som "svært dårlig". Når oksygenforholdene i åpne områder er så lave, er det et tydelig tegn på at tålegrensene for tilførsel til fjorden er overskredet. Ytterligere økning av tilførslene vil føre til at oksygenforholdene forverres.

NIVA-rapport: Utredning av behovet for å redusere tilførslene av nitrogen til Ytre Oslofjord, mars 2022